

องค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญา เร่เรื่อง...

วางแผนนกระตาสระดับงานมงคล
ลูกขอตและวางแผนมโหตร

นายณัฐพนนท์ ลิงห์ยศ
ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

องค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญา

เรื่อง

พวงแขวนกระดาศประดับงานมงคล
ลูกยอดและพวงมโหตร

โดย

นายณัฐพนธ์ สิงห์ยศ

นักวิชาการศึกษา

ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

คำนำ

ภูมิปัญญาเป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชื่อ และศักยภาพของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกันจากรุ่นสู่รุ่น จากปู่ย่า ตายาย สู่รุ่นพ่อ รุ่นแม่ และจะดำรงคงอยู่นานเท่านาน โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดจากการดำรงชีวิตประจำวันได้นำแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นมาคิดทำและประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่งและได้ถ่ายทอดสิ่งประดิษฐ์สืบทอดกันมา

พวงมโหตรเป็นเครื่องตกแต่งสำหรับใช้ประดับในงานมงคลเช่น งานบวช งานมงคลสมรส งานกฐินสามัคคี งานผ้าป่าสามัคคี เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นสถานที่แห่งนี้มีงานมงคล เพื่อให้เทวดา ๑๖ ชั้นฟ้า ๑๕ ชั้นดิน เทพเทวดามาช่วยอำนวยอวยชัยให้ผู้ที่มีร่วมงานมงคลประสบแต่ความสุขความเจริญ พวงมโหตรแต่ละท้องถิ่นแต่ละพื้นที่จะเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามลักษณะที่เห็น จังหวัดแพร่ น่าน เชียงใหม่ เรียก ตุงไส้หมู จังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร โลก ระยอง เรียก พวงเต่าร้าง จังหวัดเลย อุดร เรียก พวงมาลัย จังหวัดเพชรบุรี ฉะเชิงเทรา เรียก พวงมโหตร จังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ เรียก พวงรวงผึ้ง

หนังสือองค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญา เรื่อง พวงแขวนกระดาศประดับงานมงคล ลูกยอดและพวงมโหตร เล่มนี้ ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่นปฏิบัติงานสนองแนวพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำริ “สืบสาน รักษา และต่อยอด” เพื่อให้เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ได้ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และปฏิบัติงานตามพันธกิจในข้อที่ ๓ เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสาน ทำนุบำรุง เผยแพร่และสร้างสรรค์งานศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ข้อที่ ๔ ปลุกฝังค่านิยม จิตสำนึกความภาคภูมิใจในศิลปะ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ ให้ นักศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

ท้ายที่สุด ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ขอขอบคุณผู้สืบสาน ต่อยอดทุก ๆ ท่าน ที่ร่วมรักษาภูมิปัญญาไทย รวมถึงแนวความคิดทุก ๆ ท่านที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือการพูดคุยผ่านกระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม ทำให้ผู้เขียนได้นำมาปฏิบัติเป็นรูปธรรมที่สามารถถ่ายทอดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นไปตามจุดประสงค์ในการสืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาทางการศึกษา ไม่ได้จัดทำเพื่อธุรกิจใด ๆ

การจัดทำหนังสือเล่มนี้คณะผู้จัดทำได้ขออนุญาตนำแนวคิดของผู้ทรงภูมิปัญญา การนำภาพและนำข้อมูลเพื่อไปเผยแพร่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (PDPA : Personal Data Protection Act B.E. ๒๐๑๙) หากท่านผู้อ่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมหรือมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สามารถแจ้งมายังผู้ทำหนังสือได้ รวมทั้งถ้ามีข้อผิดพลาดประการใดคณะผู้จัดทำขอน้อมรับและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นายณัฐพนธ์ สิงห์ยศ
นักวิชาการศึกษา
ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
พฤษภาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

แนวคิดภูมิปัญญา

๒

 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒

 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒

 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓

 ประเภทของภูมิปัญญา

๓

 แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔

ลู่ยอดพวงมโหตร

๕

 การประดิษฐ์ลู่ยอด

๙

แนวทางการปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตร

๑๕

 การปักและการตัดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๑ (ปักกระดาดจากสี่เหลี่ยมผืนผ้า)

๑๖

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

๑๖

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

๒๐

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

๒๓

 การปักและการตัดกระดาดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๒ (ปักกระดาดจากสี่เหลี่ยมจัตุรัสทบครึ่ง)

๒๗

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

๒๘

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

๓๑

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

๓๕

 การปักและการตัดกระดาดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๓ (พับทแยงมุมจากกระดาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส)

๔๐

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

๔๐

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

๔๓

 การปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

๔๗

การพัฒนารูปแบบของพวงมโหตร

๕๔

 การประดิษฐ์โคมรังแตน

๕๔

 การประดิษฐ์หัวใจกระดาด....หรรษา

๕๘

 การประดิษฐ์พวงมโหตรใส่แก้วน้ำ

๖๓

การเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน

๖๔

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

๖๕

การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน

๖๖

การนำองค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญามาต่อยอด

๖๗

ภาพกิจกรรม

๖๘

เอกสารอ้างอิง

๘๓

องค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

พวงแขวนกระดาษประดับงานมงคล ลูกยอดและพวงมโหตร

นางสาวณัฐพร นิลทิพย์
ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

แนวคิดภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกัน ทั้งระบบทุกสาขา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจ ผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอด พัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็น อย่างดีสามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ความต่างกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขต จำกัดในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาไทยเป็นภูมิปัญญาไทย ในขณะที่ภาษาอีสานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น (เทศบาลเมืองศรีถ้อย, ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา, ค้นคืนได้จาก https://www.sritoy.go.th/index/add_file/B๙Nd๑GCM๑๓๑๑๒๖.pdf)

๑. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์จากอดีตของท้องถิ่นนั้น ๆ แล้วพัฒนาความรู้นั้นเพื่อใช้ประกอบการดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขภูมิปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นกลวิธีหรือเทคนิคในการนำเอาความรู้มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญดังที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ ลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์.

๒๕๓๖ : ๒๓๖)

๒.๑.๑ ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดียวไม่พอ ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างไร

๒.๑.๒ การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้โดยการนำความรู้มาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคน ๆ หนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคนอื่น ๆ ต่อมาได้อย่างไร

๒.๑.๓ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา แต่พบว่า มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

๒.๑.๔ การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

๓. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชน ดังต่อไปนี้
(สมจิต พรหมเทพ. ๒๕๔๓ : ๖๗ - ๖๘)

๓.๑ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓.๓ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ ทางวิทยาศาสตร์

๓.๔ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองของชุมชน

๓.๖ ช่วยเพิ่มความสมดุลระหว่างธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับประชาชน

๔. ประเภทของภูมิปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑ : ๒๔- ๒๕) ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้

๔.๑ เกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่ง คนสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔.๒ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภค อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

๔.๓ แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนด้วยสมุนไพรและรักษาโรคแบบโบราณ

๔.๔ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๕ กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริหารกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น เช่น การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร การผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ หิน โลหะ แก้ว เซรามิก ดินเผา เครื่องหนัง กระดาษ เป็นต้น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทงานศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น เรื่องเล่าพื้นบ้าน กวีนิพนธ์พื้นบ้าน ปริศนาพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน จิตรกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และสิ่งทอพื้นบ้าน เป็นต้น

ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน คือ

- การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดีงามไว้เช่น ประเพณีต่าง ๆ หัตถกรรม และคุณค่าหรือการปฏิบัติเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม

- การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นสิ่งที่ดีงามที่หายไป เลิกไป หรือกำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์ เช่นการรื้อฟื้นดนตรีไทย

- การประยุกต์ คือ การปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ เช่น การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาล ประสานกับการรักษาสมัยใหม่ การทำพิธีบวงสรวงไม้ เพื่อให้เกิดสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาป่ามากยิ่งขึ้น การประยุกต์ประเพณีการทำบุญข้าวเปลือกที่วัดมาเป็นการ สร้างธนาคารข้าว เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน

- การสร้างใหม่ คือ การค้นคิดใหม่ที่สัมพันธ์กับความรู้ดั้งเดิม เช่น การประดิษฐ์โปงลาง การคิดโครงการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยอาศัยคุณค่าความเอื้ออาทรที่ชาวบ้านเคยมีต่อกันมาหารูปแบบใหม่ เช่น การสร้างธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ การรวมกลุ่มแม่บ้านเยาวชน เพื่อทำกิจกรรมกันอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้น

ลูกยอดพวงมโหตร

ลูกยอดพวงมโหตร เมื่อสมัยรุ่นคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย รุ่นพ่อและแม่ช่วงต้น ๆ ครั้งถึงเทศกาลงานบุญต่าง ๆ ที่เป็นงานมงคล จะร่วมกลุ่มกันตัดพวงมโหตรเพื่อนำไปแขวนภายในวัดและศาลาวัดจะมีการประดับริ้วธง พวงมโหตร และลูกยอดพวงมโหตร ที่กล่าวมาทั้งหมดจะประดิษฐ์จากกระดาษว่าวสีต่าง ๆ หรือบางท้องถิ่นเรียกกระดาษแก้วสีต่าง ๆ ดูสวยงามตระการตา เป็นการบ่งชี้ว่าสถานที่แห่งนี้กำลังจะมีงานที่เป็นมงคล เพื่อเป็นการอัญเชิญเทพ เทวา เทวดาทั้ง ๑๖ ชั้นฟ้า ๑๕ ชั้นดินมาร่วมอำนวยการช่วย อวยพรให้สถานที่แห่งนี้รวมถึงบุคคลที่มาร่วมงานในครั้งนี้ประสบแต่ความสำเร็จ สุข ร่าเริง แข็งแรง

ในสมัยปัจจุบันมีระบบไฟแสงสีเข้ามาทำให้ลูกยอดและพวงมโหตรค่อย ๆ คลายความสำคัญลงไป ทางศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่นเล็งเห็นว่ามรดกทางวัฒนธรรมชิ้นนี้สมควรอยู่คู่คนไทยไปตราบนานเท่านาน จึงได้นำแนวพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำริ “สืบสาน รักษา และต่อยอด” เพื่อให้เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ได้ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

คำว่าลูกยอตพวงมโหตร แยกเป็น ๒ คำ คือ ลูกยอต และ พวงมโหตร

ลูกยอต หรือ ลูกบอล หรือ ลูกโลก ทำด้วย กระจาดขาวหรือกระจาดแก้วสีต่าง ๆ ตัดเป็นชิ้น วงกลมพับครึ่ง หรือตัดกระจาดเป็นครึ่งวงกลมมาทากาวสลับแนวกันเพื่อให้กระจาดที่คลี่ออกมาแล้วมีลักษณะเป็นร่างแห ประสานกันเป็นลูกกลม ๆ

ลูกยอต จากบ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์
จังหวัดสุพรรณบุรี

พวงมโหตร (พวง-มะ-โหด) คำที่หลาย ๆ คนไม่ทราบความหมาย ไม่เคยได้ยิน ทั้ง ๆ ที่อาจเคยผ่านตามาบ้างแล้วก็ตาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖ อธิบายว่า เป็นพวงอุบะ ซึ่งห้อยประดับอยู่ที่คันดาลฉัตร ทำด้วยผ้าตาดทอง ส่วนคันดาลฉัตร คือ ฉัตรที่มีรูปเป็นมุนฉาก ๒ ทบอย่างลูกตาล เพื่อปักให้ฉัตรอยู่ตรงเศียรพระพุทธรูป

คันดาลฉัตร

ขอขอบคุณจากอาจารย์บุญชัย ทองเจริญบัวงาม นักจัดการงานในพระองค์ชำนาญการกองศิลปกรรม สำนักพระราชวัง (ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการ พิจารณามรดกแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ ทำงานอิสระ) วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น.

ประเทศจีนมีการทำลูกมโหตรมานานมากแล้ว ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปเป็นรูปต่าง ๆ และวัสดุมีความเหนียวคงทนทำให้เป็นการค้าไปทั่วโลก

ประเทศพม่า มีการทำชายพวงมโหตรไว้สำหรับนำไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่กับดอกไม้ รูปเทียน
ประเทศลาว ยังมีให้เห็นอยู่ ใช้สำหรับตกแต่งบั้งไฟสำหรับใช้ในพิธีแห่บุญบั้งไฟเพื่อขอฝน
ส่วนประเทศเขมร เวียดนาม พอให้เห็นบ้าง แต่ไม่เป็นที่นิยม

พวงมโหตร มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ตามแต่ละถิ่น เช่น

แพร่ น่าน เชียงใหม่	เรียก	ตุ้งไส้หมู
นครสวรรค์ ระยอง	เรียก	พวงเต้าร้าง
เลย อุดร	เรียก	พวงมาลัย
เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา	เรียก	พวงมโหตร
บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ	เรียก	พวงรวงผึ้ง

พวงมโหตรทำด้วยกระดาษแก้วสีหรือกระดาษว่าสีต่าง ๆ เมื่อมีครบทั้ง ๒ อย่างแล้วจึงนำมาผูกติดกัน เป็นพวงอุบะ หรือดอกไม้ ใช้ร่วมกับธงราว (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗, ค้นคืนได้จาก <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=vinitisiri&month=๒๗-๐๕-๒๐๑๑&group=๑๑๔&gblog=๖๗>)

บางพื้นที่ บางชุมชน บางท้องถิ่นทำด้วยกระดาษสีดอกด้วยลวดดอกกระดาษ หรือ ใช้กรรไกรตัดเป็นลายไทยต่าง ๆ เป็นรูปนักษัตร ปัจจุบันหาได้ยาก

ธงราวที่กล่าวในที่นี้ หมายถึง ธงที่คนเมืองเพชรใช้สำหรับตกแต่งสถานที่ในงานรื่นเริง หรือ งานบุญ เช่น งานบวชนาค งานเทศน์มหาชาติ งานประเพณี ฯลฯ ทำด้วยกระดาษว่าว ตัดเป็นรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด ๑ ใน ๘ ของกระดาษว่าวแผ่นใหญ่ที่มีขายตามท้องตลาด ตัวผืนธงจะฉลุลายเป็น รูปต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นลายสิบสองนักษัตร ซึ่งเป็นรูปสัตว์ ๑๒ ชนิด ที่ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าตอน ปริณิพพาน ทั้งนี้อาจเพื่อเป็นสื่อเตือนสติเป็นข้อคิดแก่ผู้คนที่ว่า แม้สิ่งสารพัดยังรู้จักฟังเทศน์ฟังธรรม คนเมืองเพชรมักใช้วิธีดอกลายเพราะจะได้ธงที่มีลวดลายสวยงาม ประณีต ในการดอกลายนั้นต้องใช้ สลิว ซึ่งเป็นเครื่องมือเฉพาะไม่มีขายตามท้องตลาด ต้องทำขึ้นมาเอง มีทั้งสลิวปากตัด สลิวโค้ง และสลิว แบบพื้นปลาขนาดที่เล็กใหญ่แตกต่างกันหลายขนาด ธงที่ดอกลายนั้น จะนิยมทำแนวตั้ง เพื่อนำมาติด ไว้กับเชือกเส้นเล็กๆ ขนาดเชือกสายว่าวโดยใช้กาหรือแบ่งเปียกหาที่เชือกแล้วนำธงกระดาษไปติด เรียงสลับสีและสลับลาย ระยะต่อแผ่นเว้นแผ่น การชิงธงราวนี้อาจชิงในแนวระนาบ หรือแนวเฉียงก็ได้ (ค้นคืนได้จาก <https://www.ubtsamkhok.rmutt.ac.th/>)

ธงราว ประดับหน้าห้องประชุมชั้น ๕ อาคารราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ งานสืบสานประเพณีสงกรานต์
และวันครอบครัวชาวราชนครินทร์ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ลูกยอดและพวงมโหตรจะใช้ติดอยู่ตามธงราว ห้อยระย้าตามสถานที่ในงานมงคล มีให้เห็น บ้างตามวัดในชนบท

พวงมโหตรปัจจุบันนำมาต่อยอดสู่คนรุ่นหลังมีการใช้กระดาษและวัสดุอื่น ๆ หลากหลาย เช่น กระดาษแก้ว (บางชุมเรียก) สีต่าง ๆ กระดาษว่าวสีต่าง ๆ กระดาษสีหน้าเดียวหลังขาว กระดาษสีโปสเตอร์อย่างบาง กระดาษห่อของขวัญแบบเงา ผ้าซับในสีต่าง ๆ มีวิธีการตัดและพับอยู่ ๓ ลักษณะ คือ ๑) ตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าและพับทบครึ่ง ๒ ครั้ง จากนั้นพับทบทแยงมุม ๒) ตัดกระดาษเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส พับทบด้านชนด้าน ๒ ครั้ง จากนั้นพับทบทแยงมุม ๓) ตัดกระดาษเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส พับใช้วิธีการพับทบทแยงมุมเป็นสามเหลี่ยม ๓ - ๔ ครั้งและตัดกระดาษสลับกันไป - มา จากด้านซ้ายและด้านขวา จนถึงปลายแหลมของกระดาษสามเหลี่ยมที่พับไว้ ๑ พวงจะใช้กระดาษสีจำนวน ๒ แผ่นขึ้นไปหรือแล้วแต่ความต้องการ จากนั้นก็นำมาซ้อนกัน ร้อยด้วยเชวณประดับ

ลูกยอตพวงมโหตร

(ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๒ เซนติเมตร)

วัสดุ-อุปกรณ์

๑. กระดาษว่าวสีตามต้องการ

๑ แผ่น

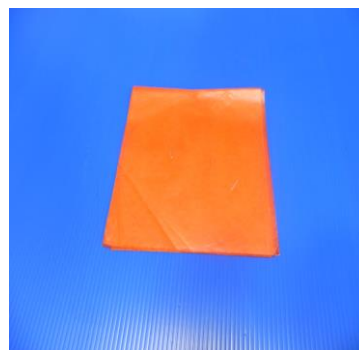
๒. แผ่น ซีดีเก่าหรือเสีย

๑ แผ่น

๓. กรรไกร	๑	เล่ม
๔. ดินสอ	๑	แท่ง
๕. มีดคัตเตอร์	๑	เล่ม
๖. กระดาษแข็งเทา-ขาว หรือกระดาษกล่องที่แข็งนำมารีไซเคิล	๑	แผ่น
๗. กาวลาเท็กซ์ หรือกาวแป้งเปียก	๑	กระปุก
๘. ไม้เสียบลูกชิ้นเล็ก ๆ (หรือไม้จิ้มฟัน)	๑	อัน
๙. เชือกฝ้ายยาว ๑๐ เซนติเมตร	๒	เส้น

วิธีทำ

๑. นำกระดาษวาวมา ๑ แผ่นมาพับทบตามขวางขนาด ๕ นิ้ว พับทับกลับหน้า - หลัง จนสุด กระดาษ (ข้อระวัง กระดาษวาวแต่ละพับต้องเท่า ๆ กัน) กดทับให้เป็นรอยเพียงรอยเดียว

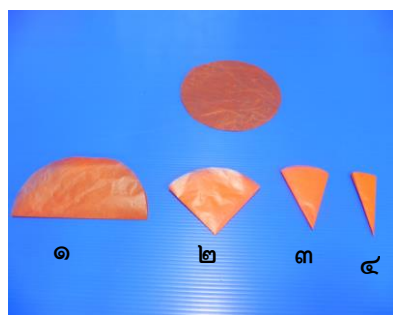
๒. ใช้กรรไกรหรือมีดคัตเตอร์ตัดกระดาษวาวออกเป็นแผ่น ๆ

๓. นำกระดาษวาวแต่ละแผ่นมาพับทบครึ่ง ๒ ครั้ง (ให้กระดาษเสมอกัน ๑ แผ่นจะได้ ๔ ชั้น)

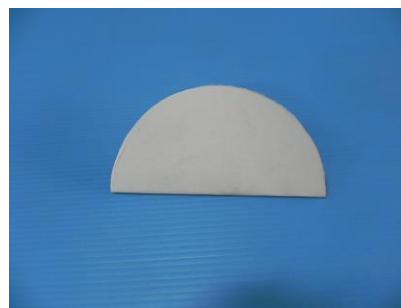
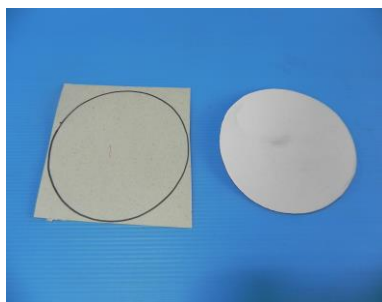

๔. นำแผ่น ซีดีมาทาบแล้วใช้ดินสอวาดวงกลมไว้ ทำทั้งหมด ๖ แผ่น (อาจใช้แม็กซ์เย็บกระดาษเย็บไว้ป้องกันกระดาษเคลื่อนก็ได้) จากนั้นตัดออกมาจะได้กระดาษกลม ๆ ทั้งหมด ๒๔ - ๓๐ ชิ้น = ๑ ลูกยอดพวงมโหตร

๕. นำกระดาษว่าววงกลมแต่ละชิ้นมาพับทบครึ่งทั้งหมด ๔ ครั้ง ทำจนหมด ๒๔ ชิ้น (ถ้าต้องการความห่างของร่างแหให้พับทบ ๓ ครั้ง) ขณะพับกระดาษพยายามให้เกิดเพียงรอยเดียวของแต่ละเส้น

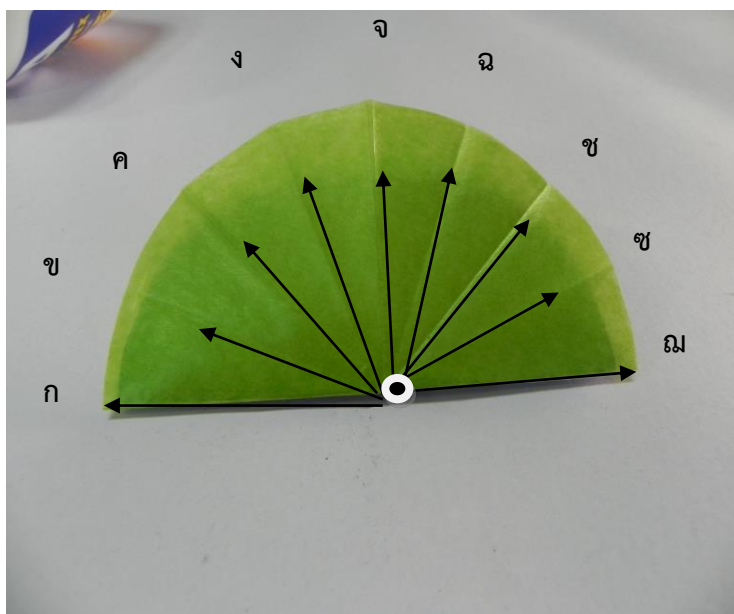
๖. ให้นำกระดาษแข็งเทา - ขาว หรือ กระดาษกล่อง มาตัดวงกลมโดยให้มีขนาดเล็กกว่าแผ่นกระดาษว่าวประมาณ ๑/๒ เซนติเมตรโดยรอบ

๗. นำกระดาษแข็งเทา-ขาวที่ตัดวงกลมแล้วมาพับครึ่ง กดทับให้เรียบ ตัดแบ่งเป็น ๒ ชิ้น สำหรับทำฐานโครงสร้างของลูกยอดพวงมโหตร

๘. นำไม้เสียบลูกชิ้นหรือไม้จิ้มฟันมาตะกาวทาตรงแนวฐานครึ่งวงกลมของกระดาษกล่อง
แข็งเทา - ขาว ตลอดแนว

๙. นำกระดาษว่าวที่พับและกดทับเป็นรอยแล้วมาคลี่ออกให้เป็นครึ่งวงกลม ให้เอาฐานครึ่งวงกลมของกระดาษว่าวติดไปกับฐานครึ่งวงกลมของกระดาษแข็งเทา - ขาว ดูให้พื้นที่ ซ้าย - ขวา เท่ากัน

๑๐. ในการติดกระดาษว่าวให้ทากาว ๑ แนว เว้น ๑ แนว (แนวในที่นี้หมายถึง แนวกระดาษว่าวที่พับแล้วกดทับให้เรียบ ในกระดาษว่าว ๑ ชิ้น เมื่อคลี่กระดาษว่าวเป็นครึ่งวงกลมแล้วจะเห็นแนวทั้งหมด ๙ แนว)

๑๑. กาวที่ทางตรงแนวฐานครึ่งวงกลมนับเป็น ๑ แนว (ก) และ (ฌ) จากนั้นเว้น ๑ แนว (ข) แล้วทากาวเล็กน้อย (ตะ) ตรงแนวถัดไป (ค) เว้น ๑ แนว (ง) ทากาว ๑ แนว (จ) เว้น ๑ แนว (ฉ) ทากาว ๑ แนว (ช) เว้น ๑ แนว (ซ) เวลาทากาวในกระดาษว่าวแผ่นแรก ให้ทากาว (ตะ) เล็กน้อยที่กระดาษว่าวเมื่อเรียบร้อยแล้วจึงกดกระดาษว่าวให้ติดกับกระดาษแข็งเทา - ขาว

๑๒. ให้เปิดกระดาษว่าวอีกครั้งแผ่นขึ้น จากนั้นให้ทากาวเล็กน้อยตามแนวที่สับหว่างกับแผ่นแรก ดังนี้ ทากาว ๑ แถว (ข) เว้น ๑ แถว (ค) ทากาว ๑ แถว (ง) เว้น ๑ แถว (จ) ทากาว ๑ แถว (ฉ) เว้น ๑ แถว (ช) ทากาว ๑ แถว (ซ) ระวังอย่าทากาวมากเกินไปและอย่าทากาวให้เลยออกมานอกขอบกระดาษว่าว

๑๓. ให้ทากาวตามข้อ ๑๑ และ ๑๒ ทำจนกว่ากระดาษว่าวจะครบ ๒๔ ชิ้น

๑๔. ขณะที่ทำพยายามตรวจสอบความถูกต้องเสมอ (ทดลองกางออกดูให้เป็นร่างแห) เพราะถ้าตะกาวผิดแนวจะทำให้ลูกยอตพวงมโหตรไม่เป็นร่างแห ส่งผลให้ลูกเบี้ยว

๑๕. เมื่อครบเรียบร้อยแล้วให้ใช้ตาไก่เจาะรูส่วนปลายของครึ่งวงกลมทั้ง ๒ ข้าง ระวังกระดาษว่าขาดริม

๑๖. ใช้เชือกร้อยใส่รูที่เจาะตาไก่แล้วผูกให้เป็นห่วงพอประมาณเพื่อเวลาถ่วงลูกยอตพวงมโหตรกลมพอดี ทั้งด้านบนและด้านล่าง

๑๗. ปลายเชือกที่เหลือปล่อยให้สำหรับผู้ติดกับพวงมโหตรและสำหรับผูกแขวนกับเพดานหรือเชือก

หมายเหตุ

๑. อาจใช้กระดาษว่าวหลายสีได้ ๑ ลูกจะได้มีหลายสี
๒. อย่าทากาวมากใช้แค่ตะ ๆ ก็พอ เพราะกระดาษว่าวบาง กาวสามารถซึมผ่านกระดาษว่าวได้ ถ้ามากเกินไปเป็นเหตุให้กระดาษว่าวติดกัน คลี่หรือกางไม่ออก
๓. เชือกที่ผูกอาจใช้ห่วงลูมึนเนียมสีทองเล็ก ๆ แทนได้
๔. เมื่อถ่วงลูกยอตออกแล้วถ้ามีส่วนของกระดาษว่าวยื่นออกมามากเกินไป ดูแล้วไม่กลมสามารถตัดส่วนที่เกินออกได้ แต่ระวังลูกยอตจะเบี้ยว
๕. เวลาผูกเชือกอย่าผูกแน่นเกินไป ควรผูกให้สามารถรูดได้ เมื่อเลิกใช้งานแล้วจะได้พับเก็บเป็นแผ่นครึ่งวงกลมได้
๖. อาจสร้างรูปแบบเป็นผลลับปะรด รูปประฆัง รูปหัวใจ อื่น ๆ ใช้ในการตัดกระดาษว่าวได้

สร้างสรรค์ลูกยอตโดยนายณัฐพนธ์ สิงห์ยศ นักวิชาการศึกษา ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรม และท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

แนวทางการปักกระดาดสำหรับตัดพวงมโหตร

พวงมโหตรทำด้วยกระดาดแก้วสี (บางชุมชนเรียก) หรือกระดาดว่าวสีต่าง ๆ กระดาดสีหน้าเดียวหลังขาว กระดาดสีโปสเตอร์อย่างบาง กระดาดห่อของขวัญแบบเงา ผ้าซับในสีต่าง ๆ มีวิธีการตัดและปักอยู่ ๓ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

๑. ตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าและปักทบครึ่ง ๒ ครั้ง จากนั้นปักทบทบแยงมุม
๒. ตัดกระดาดเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ปักทบด้านชนด้าน ๒ ครั้ง จากนั้นปักทบทบแยงมุม
๓. ตัดกระดาดเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ปักใช้วิธีการปักทบทบแยงมุมเป็นสามเหลี่ยม ๓ - ๔ ครั้ง และตัดกระดาดสลับกันไป - มา จากด้านซ้ายและด้านขวา จนถึงปลายแหลมของกระดาดสามเหลี่ยมที่ปักไว้ ๑ พวงจะใช้กระดาดสี ๒ สีขึ้นไปหรือแล้วแต่ความต้องการของผู้ปฏิบัติ จากนั้นก็นำมาซ้อนกัน ร้อยด้วยแขวนประดับ เป็นพวงอุบะ หรือดอกไม้

คำอธิบายเพิ่มเติม

๑. กระดาดด้านที่เปิด หมายถึง การปักกระดาดที่ทับซ้อนกันตั้งแต่ ๒ ชั้นขึ้นไปแล้วจะมีชายกระดาดด้านที่สามารถเปิดหรือคลี่ออกเป็นชั้น ๆ ได้
๒. กระดาดด้านที่ปิด หมายถึง การปักกระดาดที่ทับซ้อนกันตั้งแต่ ๒ ทบขึ้นไปแล้วชายกระดาดไม่สามารถเปิดหรือคลี่ออกจากกันเป็นชั้น ๆ ได้

วัสดุ - อุปกรณ์ในการตัดพวงมโหตร

๑. กระดาดแก้วสีหรือกระดาดว่าวสีต่าง ๆ จำนวนแผ่นและสีตามต้องการ
๒. กรรไกร
๓. เชือกว่าวหรือไหมญี่ปุ่นหรือไหมสีทอง
๔. กรรไกรซิกแซ็ก
๕. ไม้ปลายแหลม
๖. เข็มใหญ่ก้นสีทอง
๗. กระดาดแข็งตัดวงกลม ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ นิ้ว (หรือ ตามความต้องการให้เหมาะสมกับพวงมโหตรที่ตัด)

การพับและการตัดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๑ (พับกระดาษจากสี่เหลี่ยมผืนผ้า)

การพับกระดาษและการตัดกระดาษพวงมโหตรในลักษณะที่ ๑ เป็นการตัดกระดาษให้เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า จะไม่มีการตัดกระดาษออกให้เหลือเศษ พวงมโหตรที่ตัดเรียบร้อยแล้วตรงชายพวงมโหตรจะมีความกว้างเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้พวงมโหตรเกิดการทิ้งตัวได้ดีขึ้น โดยมีการพับอยู่ ๓ แบบ คือ ๑) พับทบ ๓ ๒) พับทบ ๔ และ ๓) พับทบ ๕ วิธีการดังนี้

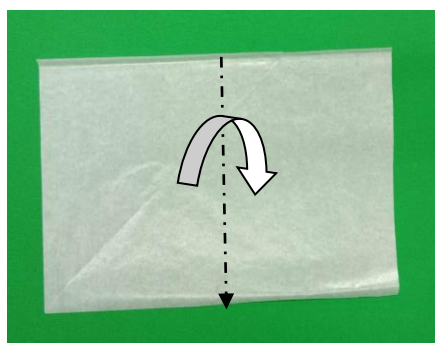
๑) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

มีขั้นตอนดังนี้

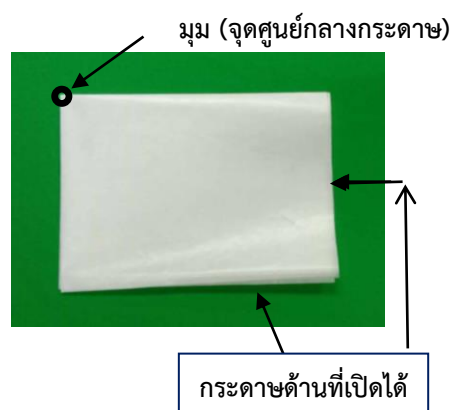
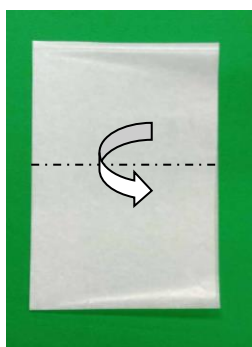
๑. ตัดกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สี่ขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น)

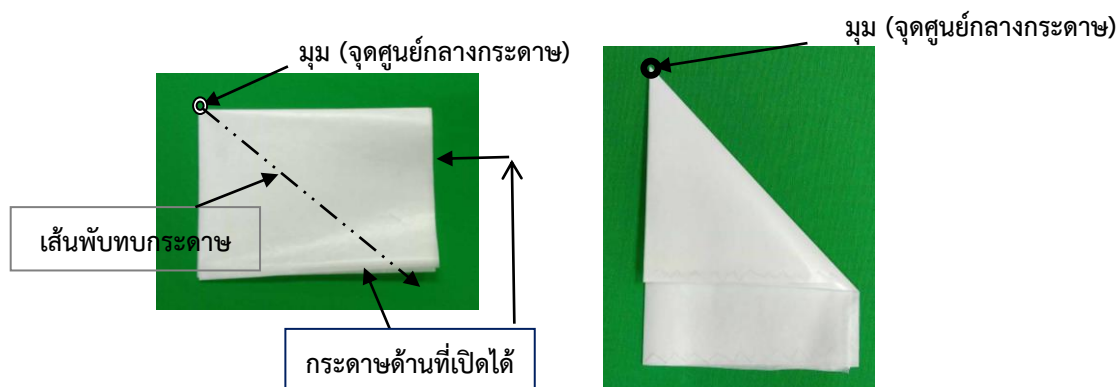
๒. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวาง (ทบที่ ๑)

๓. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวางอีกครั้ง จะเกิดมุมตรงกลางกระดาษ (ทบที่ ๒)

๔. จับพลิกกลับนำด้านที่สามารถเปิดได้ (กระดาษซ้อนกัน ๒ ชั้น) จับให้แน่น ๆ แล้วพับทบครึ่งกระดาษ ให้ขอบกระดาษที่จับไปเสมอกับขอบกระดาษที่ไม่สามารถเปิดได้ (สันทบ) (ทบที่ ๓) กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ

๕. ตัดขอบกระดาษด้านที่สามารถเปิดได้เป็นลายคลื่น หรือ ฟันปลา ใช้กรรไกรซิกแซ็คตัด หรือไม่ตัดก็ได้ ส่วนกระดาษด้านสันทบให้ตัดเป็นรูปทรงเรขาคณิตเพียงครึ่งรูป หรือตัดรูปหัวใจเพียงครึ่งดวง หรือไม่ตัดก็ได้

๖. ให่วางกระดาษที่จะตัดขวางลำตัว ใช้มือซ้ายจับกระดาษให้แน่น ให้เริ่มตัดกระดาษเป็นชั้นบันไดจากด้านที่ถนัดไปหาด้านตรงข้าม (จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว) ด้วยการใช้อกรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไปทีละน้อย พอใกล้ถึงฝั่งตรงข้ามให้หยุดตัด สังเกตว่าให้เหลือกระดาษส่วนที่ยังไม่ได้ตัด (ฝั่งตรงข้าม) ประมาณ ๑/๒ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาษแผ่นใหญ่ให้เหลือกระดาษไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

๗. จากนั้นให้พลิกกระดาษกลับด้าน เริ่มการตัดเหมือนข้อข้างต้น ตัดสลับกันไป - มา จนเกือบถึงจุดศูนย์กลาง เหลือพื้นที่ไว้ประมาณ ๑ นิ้ว หรือแล้วแต่ขนาดของกระดาษและความเหมาะสม

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนขึ้นรูปเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัด หรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๑ แบบพับทบ ๓

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนออกจากกัน
๔. ในการตัดตลอดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน
๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีแซมอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

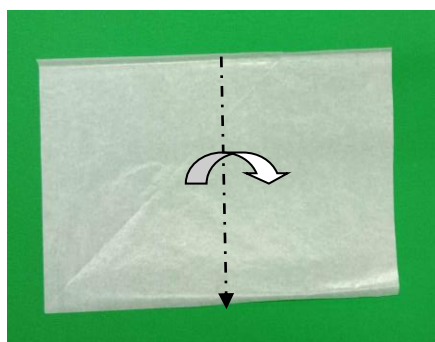
๒) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

มีขั้นตอนดังนี้

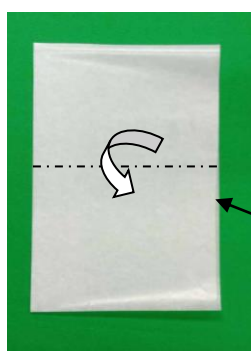
๑. ตัดกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ใช้ตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น)

๒. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวาง (ทบที่ ๑)

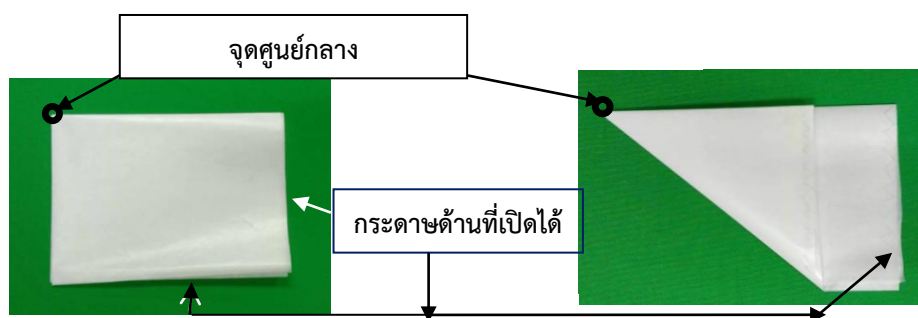
๓. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวางอีกครั้ง จะเกิดมุมตรงกลางกระดาษ (ทบที่ ๒)

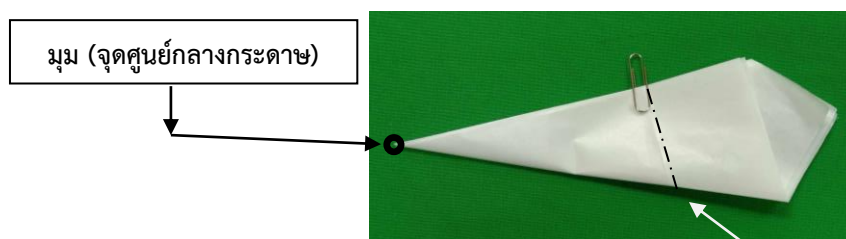
กระดาษด้านที่เปิดได้

๔. จับพลิกกลับนำด้านที่สามารถเปิดได้ (กระดาษซ้อนกัน ๒ ชั้น) จับให้แน่น ๆ แล้วพับทบครึ่งกระดาษ ให้ขอบกระดาษที่จับไปเสมอกับขอบกระดาษที่ไม่สามารถเปิดได้ (สันทบ) (ทบที่ ๓) กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ

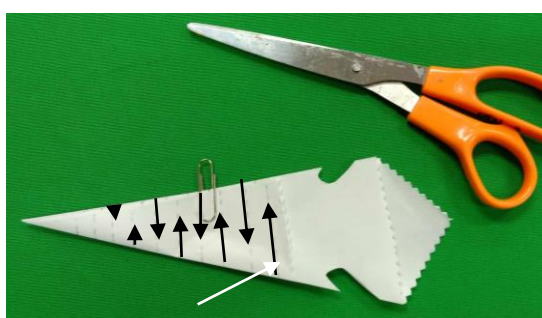
๕. จับกระดาษพลิกกลับจับด้านที่เปิดได้ให้แน่น ๆ ดึงกระดาษไปซ้อนกับขอบกระดาษด้านปิด กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ (ทบที่ ๔)

๖. ตัดขอบกระดาษด้านที่สามารถเปิดได้เป็นลายคลื่น หรือ ฟันปลา หรือไม้ตัดก็ได้ ส่วนกระดาษด้านสันทาบให้ตัดเป็นรูปทรงเรขาคณิตเพียงครึ่งรูป หรือตัดรูปหัวใจเพียงครึ่งดวง หรือไม้ตัดก็ได้

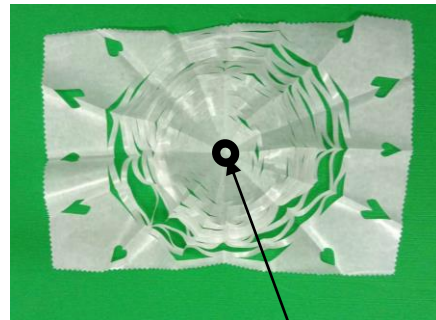
๗. ให้อ่างกระดาษที่จะตัดขวางลำตัว ใช้มือซ้ายจับกระดาษให้แน่น ให้เริ่มตัดกระดาษเป็นชั้นบันไดจากด้านที่ถนัดไปหาด้านตรงข้าม (จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว) ด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไปทีละน้อย พอใกล้ถึงฝั่งตรงข้ามให้หยุดตัด สังเกตว่าให้เหลือกระดาษส่วนที่ยังไม่ได้ตัด (ฝั่งตรงข้าม) ประมาณ ๑/๒ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาษแผ่นใหญ่ให้เหลือกระดาษไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

แนวตัดกระดาษสลับไป-มา

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนคืนรูปเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

มุม (จุดศูนย์กลางกระดาษ)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๑ แบบพับทบ ๔

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน
๔. ในการตัดลวดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน
๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

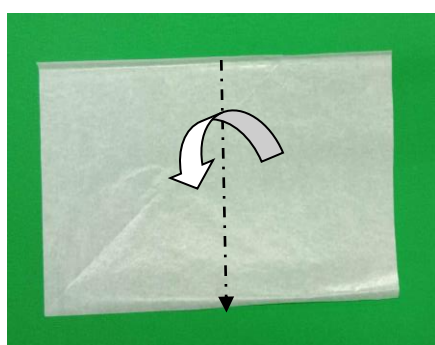
๓) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

มีขั้นตอนดังนี้

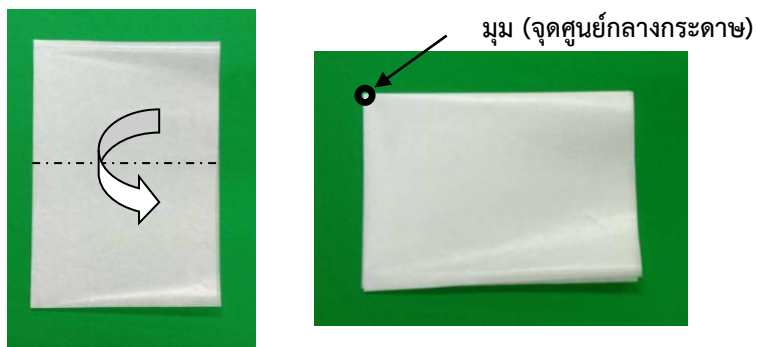
๑. ตัดกระดาษสีเหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ใช้ตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครึ่งละ ๑ แผ่น)

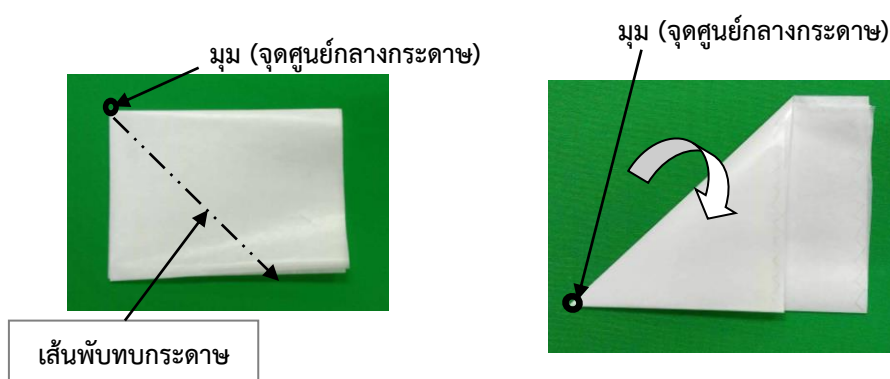
๒. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวาง (ทบที่ ๑)

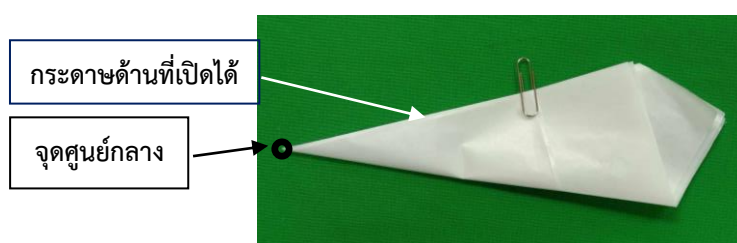
๓. พับกระดาษ ๑/๒ ตามแนวขวางอีกครั้ง จะเกิดมุมตรงกลางกระดาษ
(ทบทวนที่ ๒)

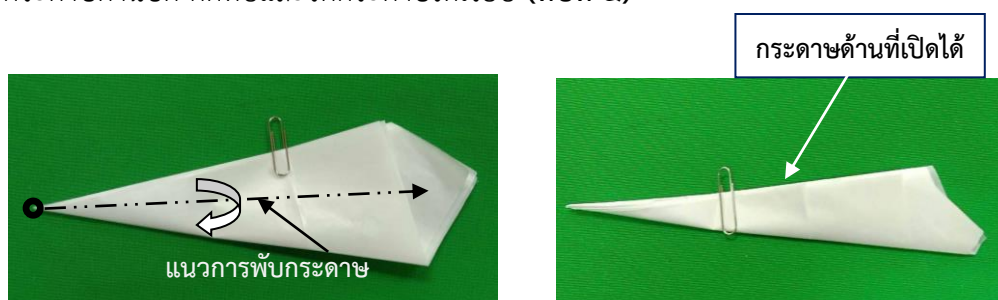
๔. จับพลิกกลับนำด้านที่สามารถเปิดได้ (กระดาษซ้อนกัน ๒ ชั้น) จับให้แน่น ๆ แล้วพับทบครึ่งกระดาษ ให้ขอบกระดาษที่จับไปเสมอกับขอบกระดาษที่ไม่สามารถเปิดได้ (สันทบ) (ทบทวนที่ ๓) กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ

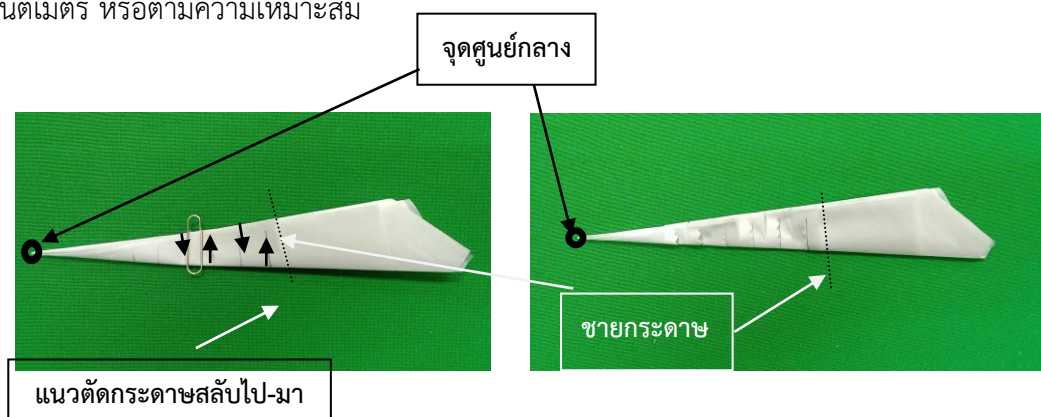
๕. จับกระดาษพลิกกลับจับด้านที่เปิดได้ให้แน่น ๆ ดึงกระดาษไปซ้อนกับขอบกระดาษด้านปิด กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ (ทบทวนที่ ๔)

๖. จับกระดาษพลิกกลับจับด้านที่เปิดได้ให้แน่น ๆ ดึงกระดาษไปซ้อนกับขอบกระดาษด้านปิด กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ (ทบทวนที่ ๕)

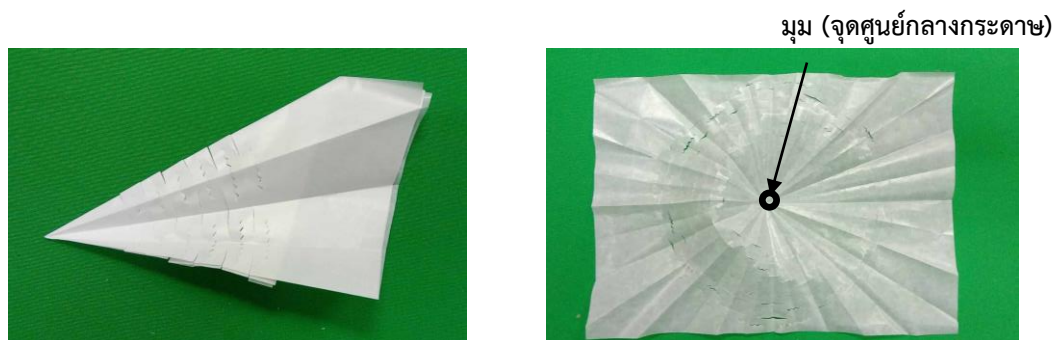

๗. ให้วางกระดาษที่จะตัดขวางลำตัว ใช้มือซ้ายจับกระดาษให้แน่น ให้เริ่มตัดกระดาษเป็นชั้นบันไดจากด้านที่ถนัดไปหาด้านตรงข้าม (จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว) ด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไปทีละน้อย พอใกล้ถึงฝั่งตรงข้ามให้หยุดตัด สังเกตว่าให้เหลือกระดาษส่วนที่ยังไม่ได้ตัด (ฝั่งตรงข้าม) ประมาณ ๑/๔ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาษแผ่นใหญ่ให้เหลือกระดาษไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนคืนรูปเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๑ แบบพับทบ ๕

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุก

แผ่นที่ต้องการ

๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน

๔. ในการตัดตลอดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้

๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน

๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่

ด้านนอก

การพับและการตัดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๒ (พับกระดาษจากสี่เหลี่ยมจัตุรัสทบครึ่ง)

การพับกระดาษและการตัดกระดาษพวงมโหตรในลักษณะที่ ๒ เป็นการตัดกระดาษให้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส จับพับทบกึ่งกลางกระดาษตามแนวกว้าง (ทบครึ่ง) จะมีกระดาษให้เหลือเศษจากการตัดออก พวงมโหตรที่ตัดเรียบร้อยแล้วตรงชายพวงมโหตรจะมีชายกระดาษให้เหลือน้อย โดยมีการพับอยู่ ๓ แบบ คือ ๑) พับทบ ๓ ๒) พับทบ ๔ และ ๓) พับทบ ๕

วัสดุ-อุปกรณ์

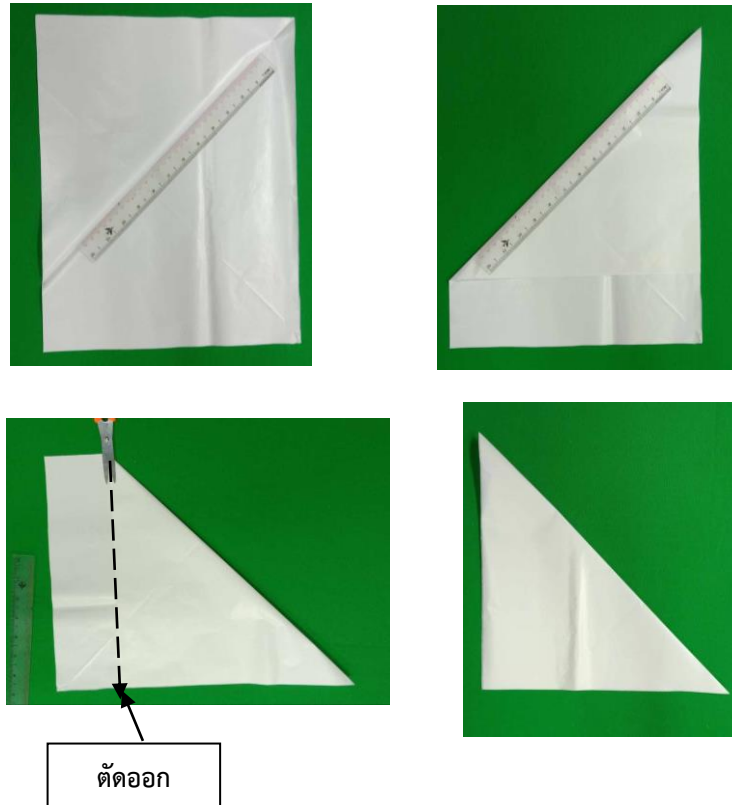

๑. กระดาษแก้วสีหรือกระดาษวาวสีต่าง ๆ
๒. กรรไกร
๓. เชือกวาวหรือไหมญี่ปุ่นหรือไหมสีทอง
๔. กรรไกรซิกแซ็ก
๕. ไม้ปลายแหลม
๖. เข็มใหญ่ก้นสีทอง
๗. กระดาษแข็งตัดวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ นิ้ว (หรือ ตามความต้องการให้เหมาะสมกับพวงมโหตรที่ตัด)

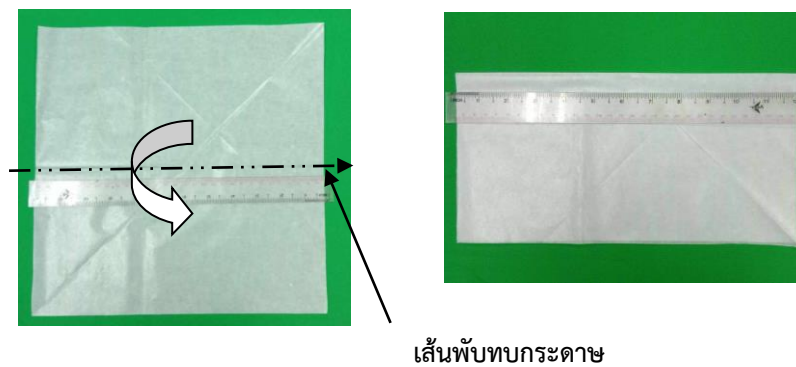
๑) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

มีขั้นตอนดังนี้

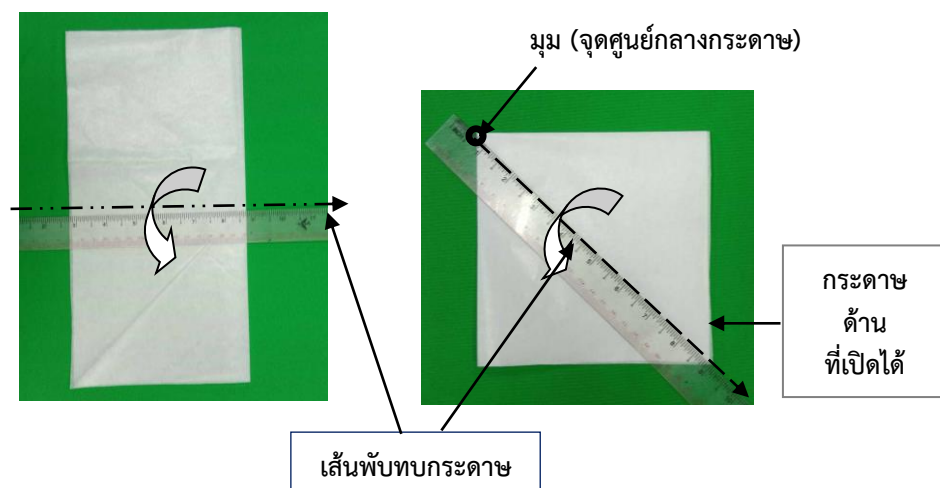
๑. ตัดกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สี่ขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่ตัดเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

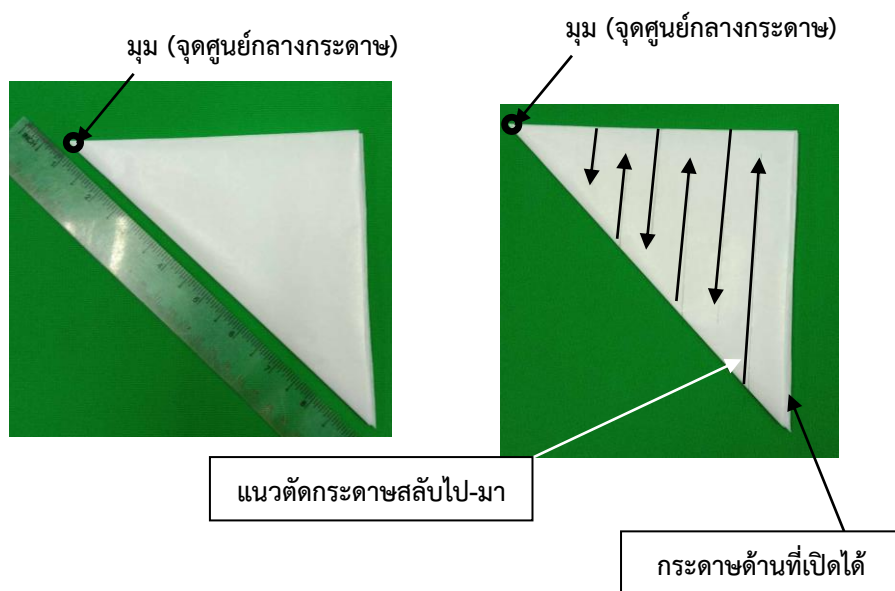
๒. กางกระดาษออกเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เริ่มพับทบกึ่งกลางตามแนวกว้าง – ยาว จะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า (ตามภาพด้านล่าง) (ทบที่ ๑)

๓. พับทบกึ่งกลางตามแนวกว้าง จะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง) และให้พับทบตามเส้นทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว (ทบที่ ๒)

๔. จากนั้น ให้ตัดกระดาษด้านที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัวด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไป เว้นส่วนปลายไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร และพลิกกระดาษกลับตัดสลับแนวความห่างแต่ละแนวให้ห่างกันประมาณ ๑.๕ เซนติเมตรโดยประมาณ เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม (ทบทที่ ๓)

๕. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๖. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนขึ้นรูปเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๗. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๒ แบบพับทบ ๓

หมายเหตุ

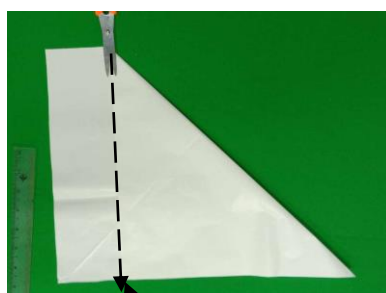
๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน
๔. ในการตัดลวดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน

๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

๒) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

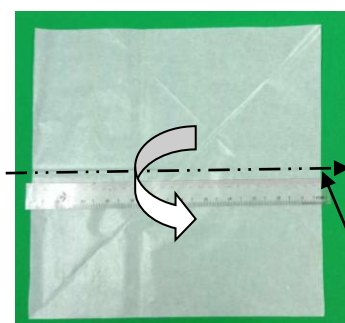
มีขั้นตอนดังนี้

๑. ตัดกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสีเหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่ตัดเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

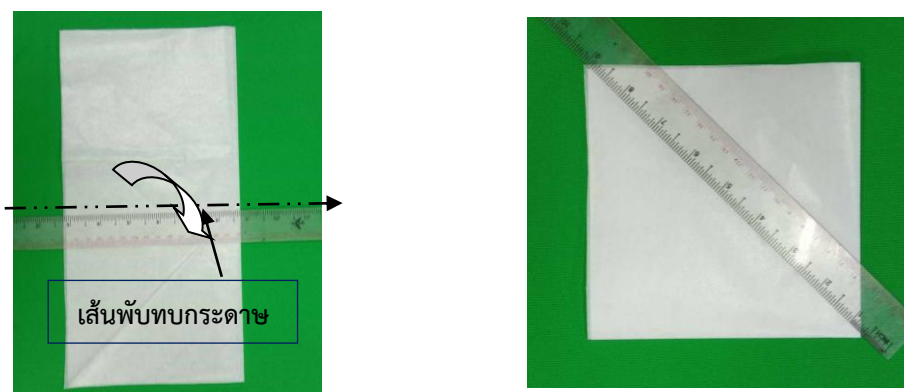
ตัดออก

กระดาษออกเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส เริ่มพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยง - ยาว จะได้กระดาษที่พับเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า (ตามภาพด้านล่าง) (ทบที่ ๑)

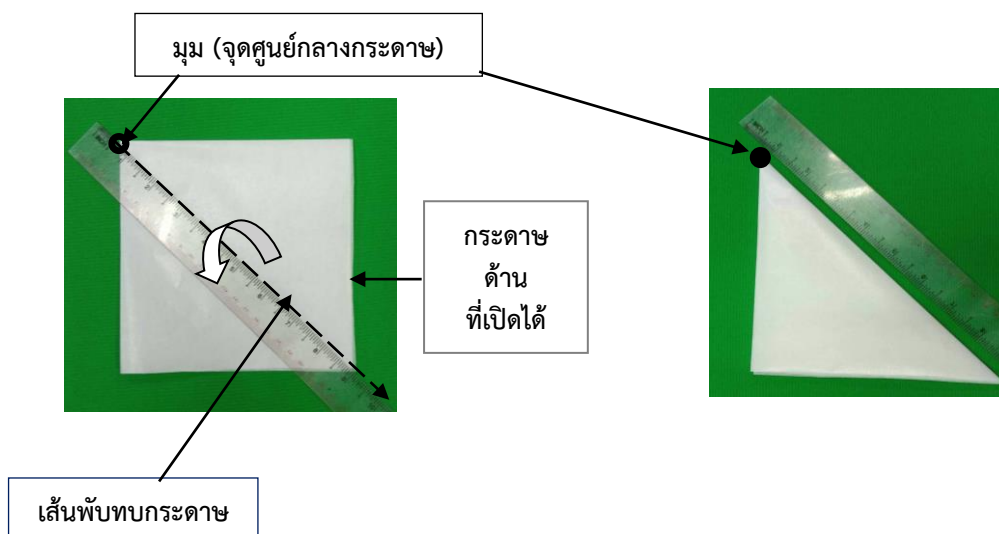

เส้นพับทบกระดาษ

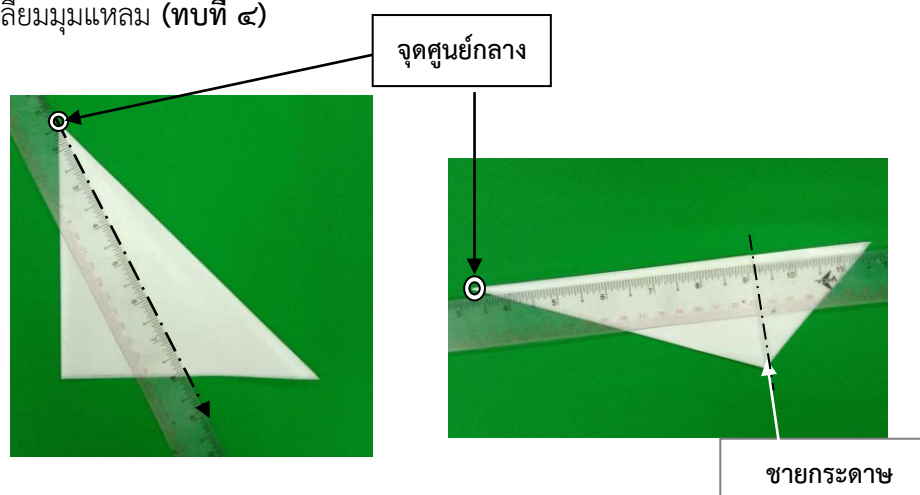
๓. พับทบครึ่งกลางตามแนวกว้าง - ยาว จะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง) (ทบที่ ๒)

๔. ต่อไปให้พับทบตามเส้นทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว (ทบที่ ๓)

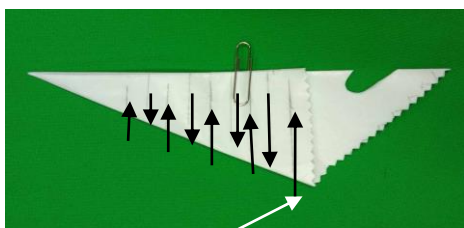
๕. ให้พับทบกระดาษสามเหลี่ยมหน้าจั่วโดยจับสันทบด้านที่กระดาษเปิดได้ ให้แน่นจากนั้นดึงกระดาษขึ้นไปทบกับสันทบกระดาษด้านที่ไม่สามารถเปิดได้ จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม (ทบที่ ๔)

๖. ใช้ดินสอวาดเป็นฟันปลาที่ชายกระดาษ ส่วนตรงกระดาษที่เป็นสันทาบให้วาดรูปหัวใจหรือลายกระหนกเพียงครั้งเดียว (ไม่ทำก็ได้) ใช้กรรไกรตัดออก

๗. วาดแนวการตัดกระดาษสลับซ้าย - ขวา (ไม่ทำก็ได้) จากนั้นให้ตัดกระดาษด้านที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัวด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไป เว้นส่วนปลายไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร และพลิกกระดาษกลับตัดสลับแนวความห่างแต่ละแนวให้ห่างกันประมาณ ๑.๕ เซนติเมตรโดยประมาณ เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

แนวตัดกระดาษสลับไป-มา

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนขึ้นรูปเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๒ แบบพับทบ ๔

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุก

แผ่นที่ต้องการ

๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน

๔. ในการตัดตลอดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้

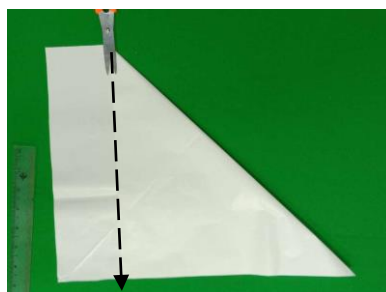
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน

๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

๓) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

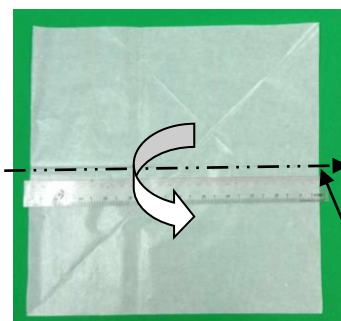
มีขั้นตอนดังนี้

๑. ตัดกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สี่ขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

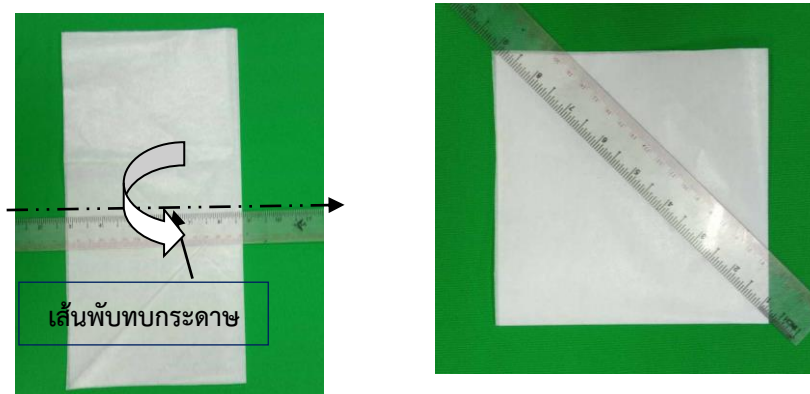
ตัดออก

๒. กางกระดาษออกเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เริ่มพับทบกึ่งกลางตามแนวกว้าง - ยาว จะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า (ตามภาพด้านล่าง) (ทบที่ ๑)

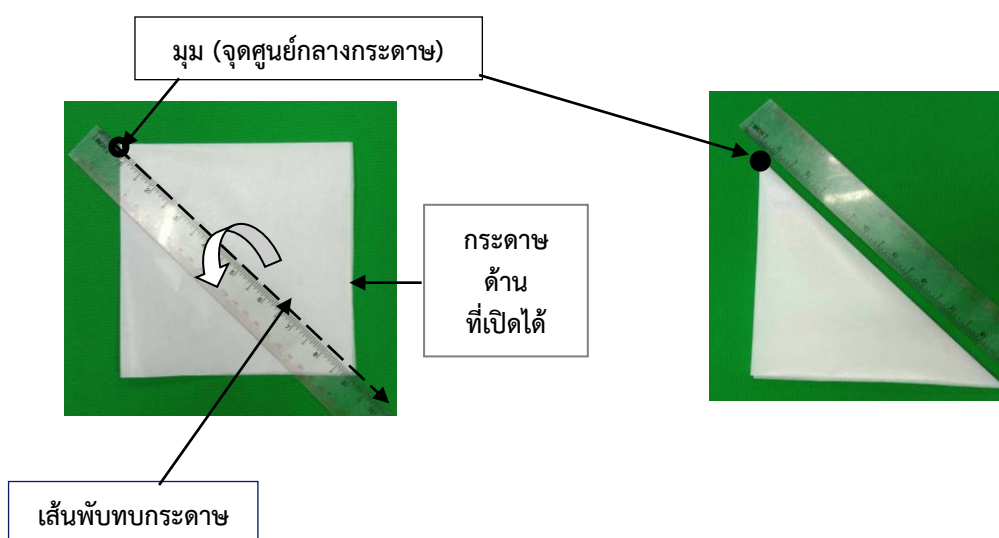

เส้นพับทบกระดาษ

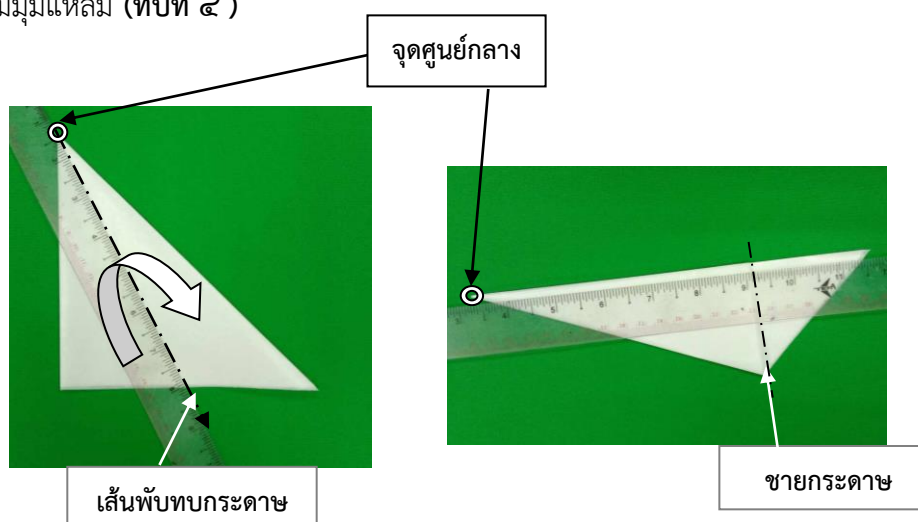
๓. พับทบกึ่งกลางตามแนวกว้าง จะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง) (ทบทที่ ๒)

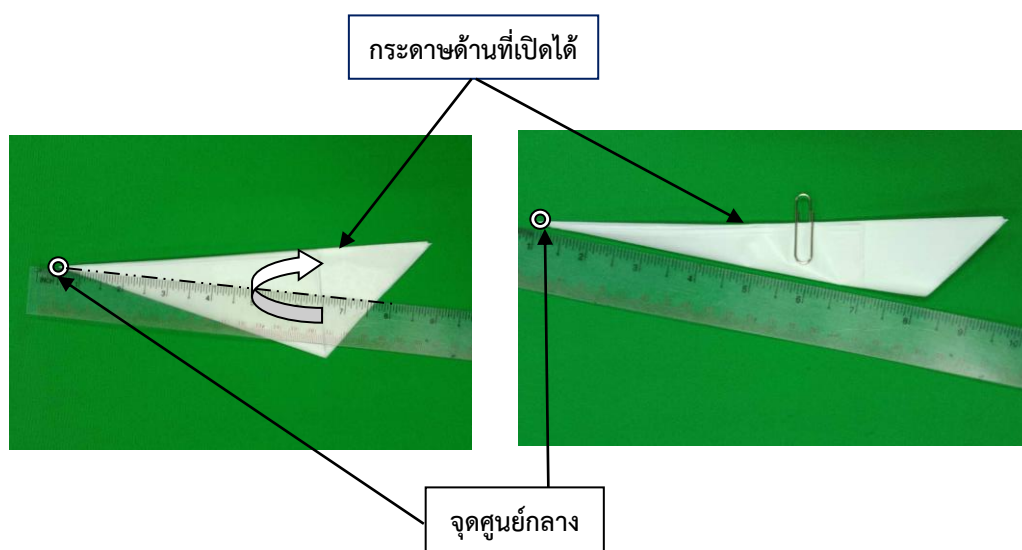
๔. และให้พับทบตามเส้นทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว จากนั้น (ทบทที่ ๓)

๕. ให้พับทบกระดาษสามเหลี่ยมหน้าจั่วโดยจับสันทบด้านที่กระดาษเปิดได้ ให้แน่นจากนั้นดึงกระดาษขึ้นไปทบกับสันทบกระดาษด้านที่ไม่สามารถเปิดได้ จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม (ทบทที่ ๔)

๖. จับกระดาษพลิกกลับจับด้านที่เปิดได้ให้แน่น ๆ ดึงกระดาษไปซ้อนกับขอบกระดาษด้านปิด กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ (ทบทที่ ๕) ได้กระดาษรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม

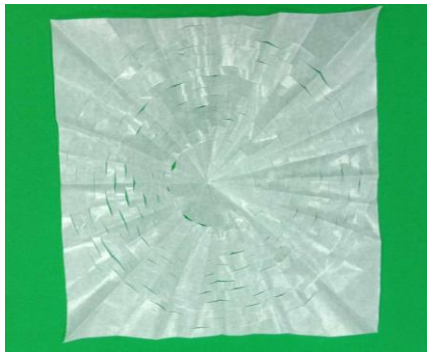
๗. ให่วางกระดาษที่จะตัดขวางลำตัว ใช้มือซ้ายจับกระดาษให้แน่น ให้เริ่มตัดกระดาษเป็นชั้นบันไดจากด้านที่ถนัดไปหาด้านตรงข้าม (จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว) ด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไปทีละน้อย พอใกล้ถึงฝั่งตรงข้ามให้หยุดตัด สังเกตว่าให้เหลือกระดาษส่วนที่ยังไม่ได้ตัด (ฝั่งตรงข้าม) ประมาณ ๑/๔ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาษแผ่นใหญ่ให้เหลือกระดาษไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนคืนรูปเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๒ แบบพับทบ ๕

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครั้งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน

๔. ในการตัดลวดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้

๕. ในการนำกระดาศที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาศก่อนร้อยใส่รวมกัน

๖. ในการร้อยกระดาศสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

การพับและการตัดพวงมโหตรในลักษณะที่ ๓ พับทแยงมุมกระดาศสีเหลี่ยมจัตุรัส

การพับกระดาศและการตัดกระดาศพวงมโหตรในลักษณะที่ ๓ เป็นการตัดกระดาศให้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส พับทบทั้งกลางกระดาศตามแนวทแยงมุม จะมีกระดาศให้เหลือเศษจากการตัดออก พวงมโหตรที่ตัดเรียบร้อยแล้วตรงชายพวงมโหตรจะมีชายกระดาศให้เหลือน้อย โดยมีการพับอยู่ ๓ แบบ คือ ๑) พับทบ ๓ ๒) พับทบ ๔ และ ๓) พับทบ ๕

วัสดุ-อุปกรณ์

๑. กระดาศแก้วสีหรือกระดาศวาวสีต่าง ๆ

๒. กรรไกร

๓. เชือกวาวหรือไหมญี่ปุ่นหรือไหมสีทอง

๔. กรรไกรซิกแซ็ก

๕. ไม้ปลายแหลม

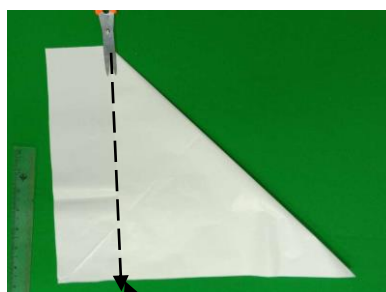
๖. เข็มใหญ่กันสีทอง

๗. กระดาศแข็งตัดวงกลม ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ นิ้ว (หรือ ตามความต้องการให้เหมาะสมกับพวงมโหตรที่ตัด)

๑) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๓

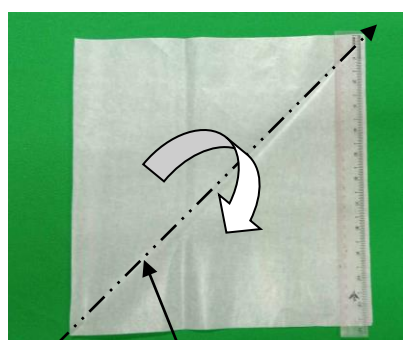
มีขั้นตอนดังนี้

๑. ตัดกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สี่ขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครึ่งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่พับเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

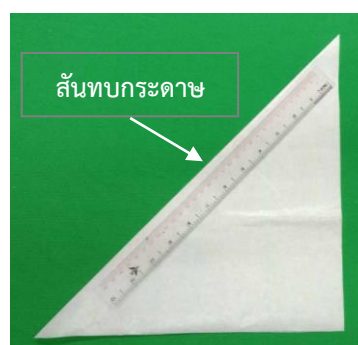

ตัดออก

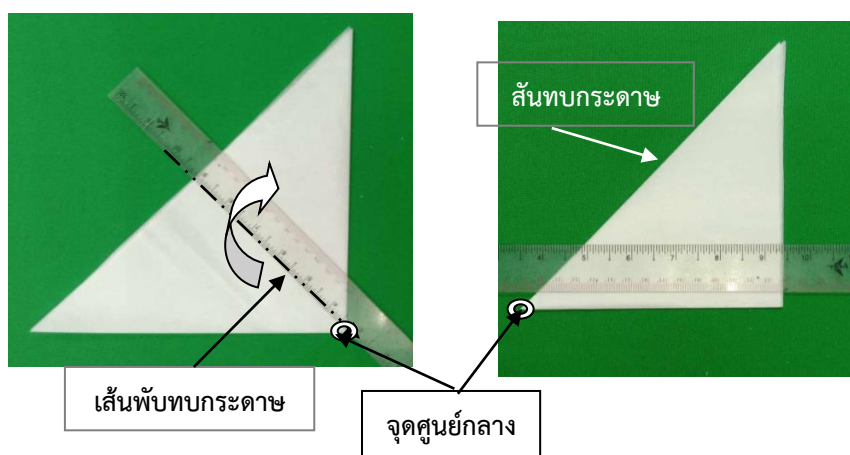
๒. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาทบครึ่งตามแนวทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) (ทบทที่ ๑)

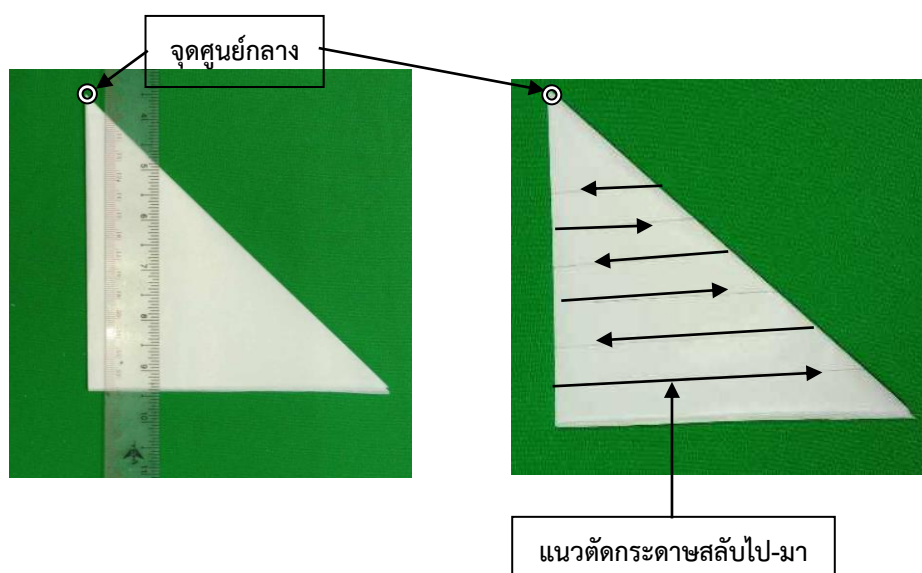
เส้นพับทบทกระดาษ

๓. พับทบครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบที่ ๒)

๔. พับทบครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบที่ ๓) จากนั้น ให้ลากเส้นตรงสลับซ้าย - ขวา เพื่อเป็นแนวทางในการตัดกระดาษ (ไม่ทำก็ได้) ใช้กรรไกรตัดตามแนวเส้นที่ลากไว้จากฝั่งที่ถนัดไปหาฝั่งตรงข้าม ด้วยการใช้โคนกรรไกรในการตัด เว้นระยะห่างจากขอบกระดาษประมาณ ๑ เซนติเมตรโดยประมาณ

๕. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๖. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนคืนรูปเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๗. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๓ แบบพับทบ ๓

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครั้งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว

๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ขึ้นบันได) เท่า ๆ กันทุก

แผ่นที่ต้องการ

๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน

๔. ในการตัดลดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้

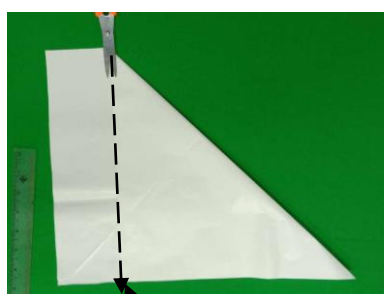
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน

๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

๒) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๔

มีขั้นตอนดังนี้

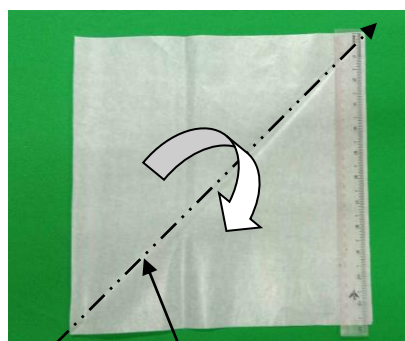
๑. ตัดกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครั้งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสีเหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่พับเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

ตัดออก

๒. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาพับครึ่งตามแนวทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) (ทบทที่ ๑)

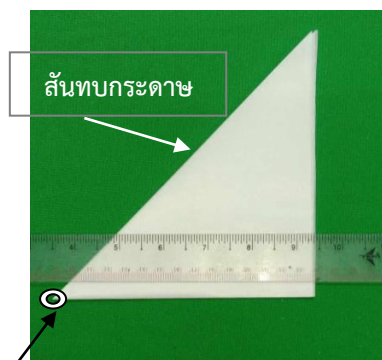
เส้นพับทบทกระดาษ

๓. พับทบทครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบทที่ ๒)

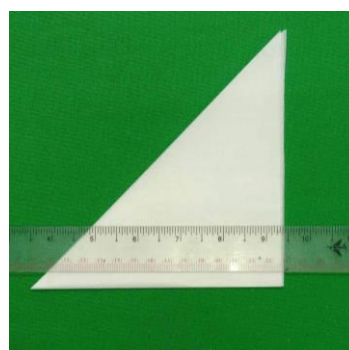
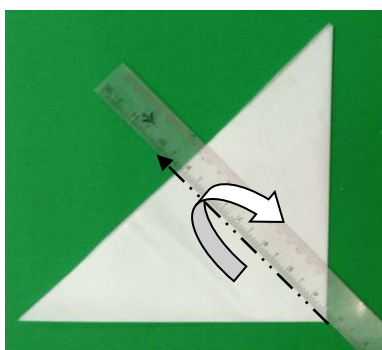

เส้นพับทบทกระดาษ

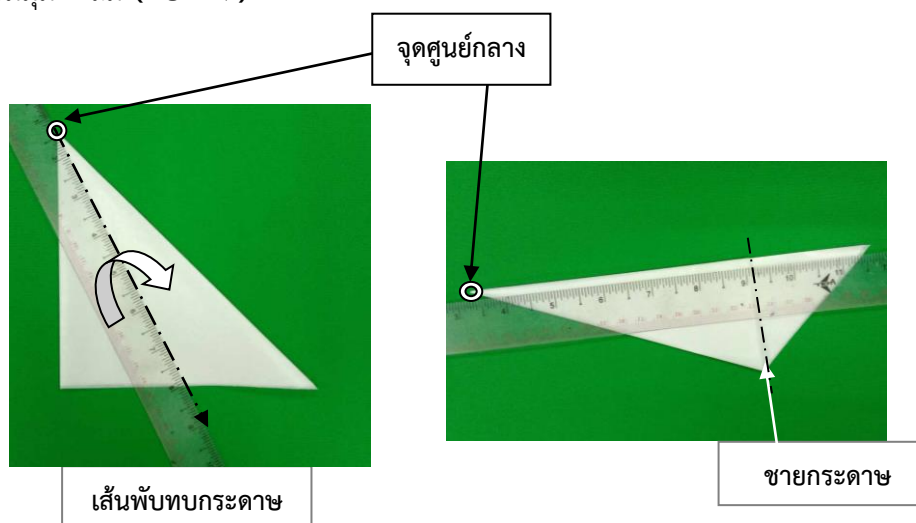

จุดศูนย์กลาง

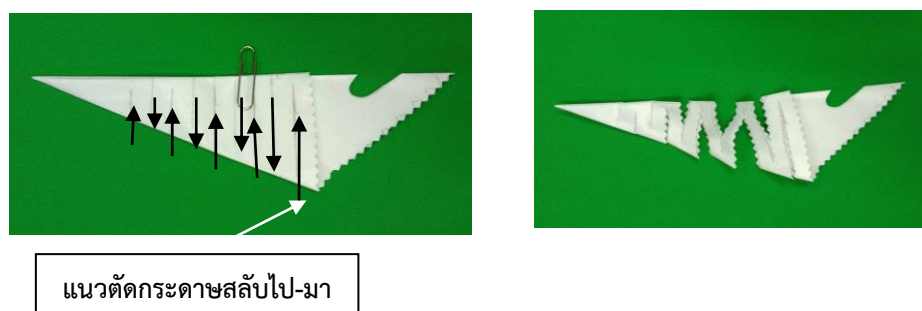
๔. พับทบทครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบทที่ ๓)

๕. ให้พับทบกระดาษสามเหลี่ยมหน้าจั่วโดยจับสันทบด้านที่กระดาษเปิดได้ ให้แน่นจากนั้นดึงกระดาษขึ้นไปทบกับสันทบกระดาษด้านที่ไม่สามารถเปิดได้ จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม (ทบที่ ๕)

๗. วาดแนวการตัดกระดาษสลับซ้าย - ขวา (ไม่ทำก็ได้) จากนั้นให้ตัดกระดาษด้านที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัวด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไป เว้นส่วนปลายไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร และพลิกกระดาษกลับตัดสลับแนวความห่างแต่ละแนวให้ห่างกันประมาณ ๑.๕ เซนติเมตรโดยประมาณ เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๓ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ
๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนเป็นรูปเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)
๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๓ แบบพับทบ ๔

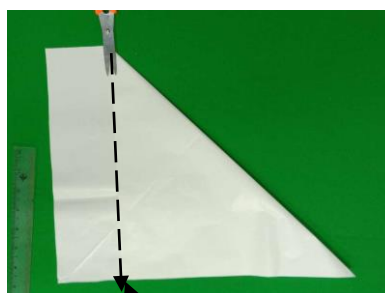
หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเขยื้อน (กระดาษแต่ละชั้นพยายามอย่าให้เคลื่อนที่ออกจากกัน)
๔. ในการตัดลวดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน
๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

๓) การพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรแบบพับทบ ๕

มีขั้นตอนดังนี้

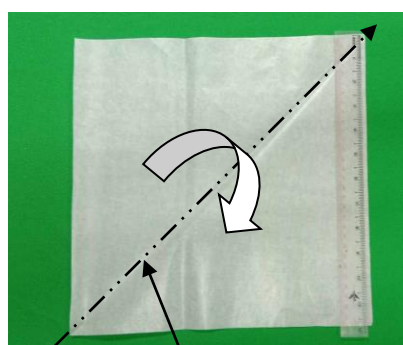
๑. ตัดกระดาษสีเหลี่ยมจัตุรัสตามขนาดที่ต้องการนำไปใช้ ตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป (ให้พับและตัดกระดาษครึ่งละ ๑ แผ่น) ด้วยการพับทบกึ่งกลางตามแนวทแยงของกระดาษสีเหลี่ยมผืนผ้า จากนั้นตัดกระดาษส่วนเกินออกจะได้กระดาษที่พับเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส (ตามภาพด้านล่าง)

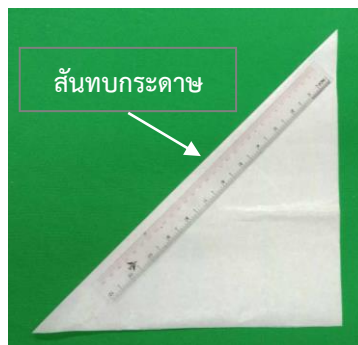
ตัดออก

๒. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาทบครึ่งตามแนวทแยงมุม จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) (ทบที่ ๑)

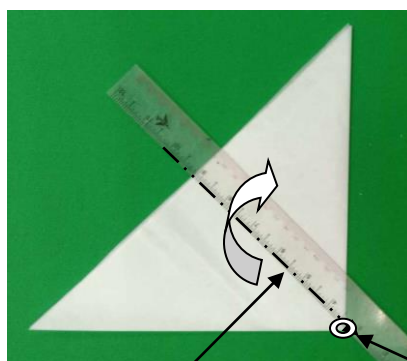

เส้นพับทบกระดาษ

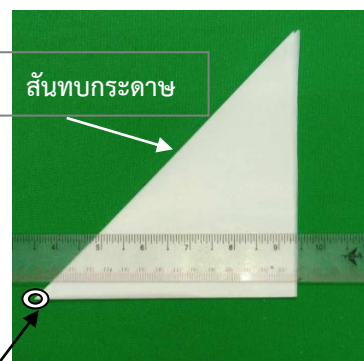

สันทบกระดาษ

๓. พับทบครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบที่ ๒)

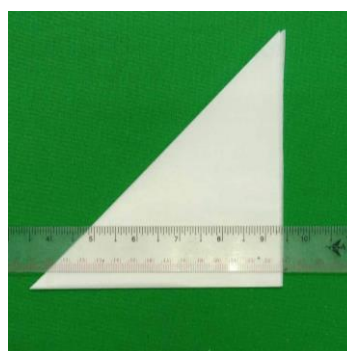
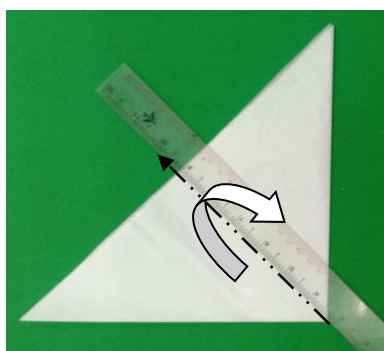
เส้นพับทบกระดาษ

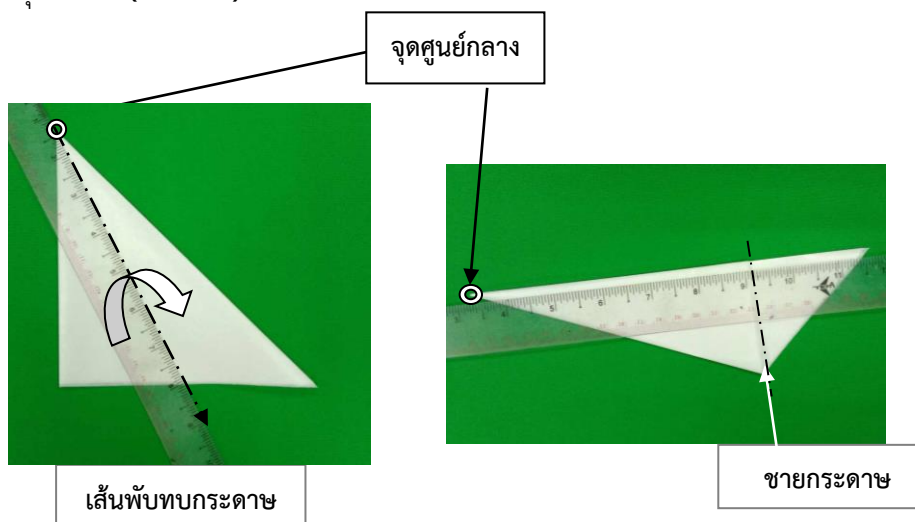
สันทบกระดาษ

จุดศูนย์กลาง

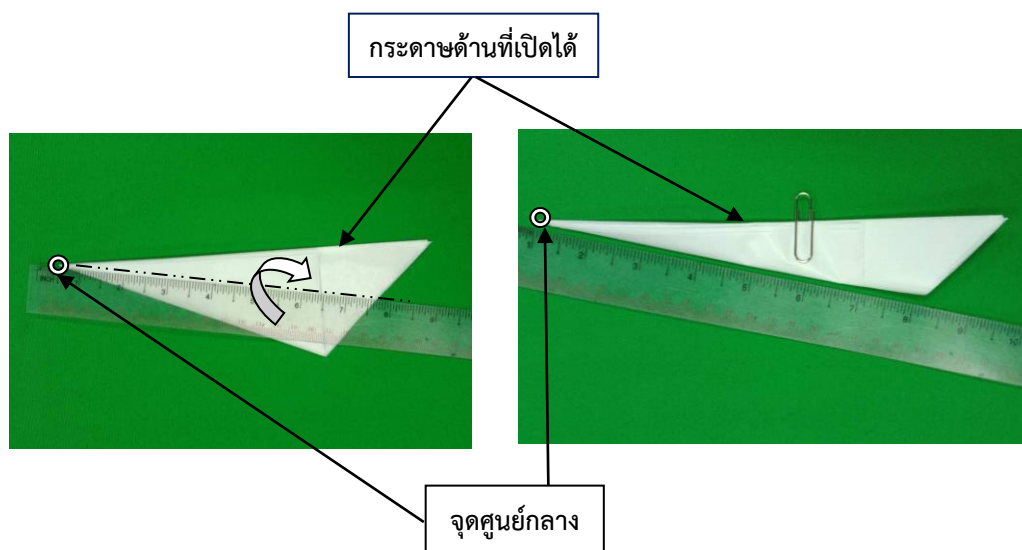
๔. พับทบครึ่งกระดาษสามเหลี่ยมอีกครั้ง จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หรือ สามเหลี่ยมหน้าจั่ว (แล้วแต่การวางกระดาษ) ที่เล็กลง (ทบที่ ๓)

๕. ให้พับทบกระดาษสามเหลี่ยมหน้าจั่วโดยจับสันทบด้านที่กระดาษเปิดได้ ให้แน่นจากนั้นดึงกระดาษขึ้นไปทบกับสันทบกระดาษด้านที่ไม่สามารถเปิดได้ จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม (ทบที่ ๕)

๖. จับกระดาษพลิกกลับจับด้านที่เปิดได้ให้แน่น ๆ ดึงกระดาษไปซ้อนกับขอบกระดาษด้านปิด กดทับและรีดกระดาษให้เรียบ (ทบที่ ๕)

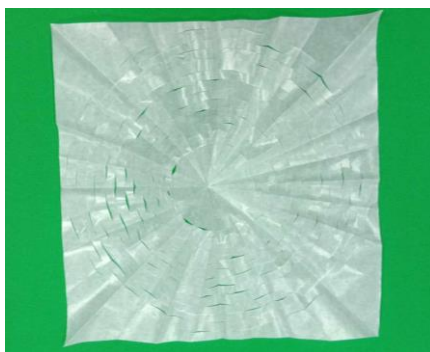

๗. ให้วางกระดาษที่จะตัดขวางลำตัว ใช้มือซ้ายจับกระดาษให้แน่น ให้เริ่มตัดกระดาษเป็นชั้นบันไดจากด้านที่ถนัดไปหาด้านตรงข้าม (จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว) ด้วยการใช้กรรไกรส่วนโคนค่อย ๆ ตัดเข้าไปทีละน้อย พอใกล้ถึงฝั่งตรงข้ามให้หยุดตัด สังเกตว่าให้เหลือกระดาษส่วนที่ยังไม่ได้ตัด (ฝั่งตรงข้าม) ประมาณ ๑/๔ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาษแผ่นใหญ่ให้เหลือกระดาษไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม เว้นระยะห่างจากจุดศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสม

๘. ตัดกระดาษแต่ละสีและจำนวนแผ่นตามต้องการ

๙. นำกระดาษที่ตัดแล้วมาค่อย ๆ เปิดออกตามแนวที่พับ จนขึ้นรูปเป็น สี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมือนตอนเริ่มต้น (ทำให้ครบทุกสีทุกแผ่นที่ตัดไว้)

๑๐. นำเข็มมาร้อยเชือกใส่ หรือ ตัดหรือเจาะรูจุดกึ่งกลางกระดาษของแต่ละแผ่นสำหรับร้อยกระดาษสีใส่เข้าไป

พวงมโหตรลักษณะที่ ๓ แบบพับทบ ๕

หมายเหตุ

๑. ให้พับและตัดครึ่งละ ๑ สี ๑ แผ่น ถ้าตัดเสียจะได้เสียเพียงแผ่นเดียว
๒. ในการตัดแต่ละแผ่นพยายามตัดให้แต่ละแนว (ชั้นบันได) เท่า ๆ กันทุกแผ่นที่ต้องการ
๓. ในการตัดกระดาษแต่ละแนว (ชั้นบันได) เพื่อให้กระดาษสลับซ้าย - ขวา จะใช้วิธีการพลิกกระดาษกลับซ้าย - ขวา หรือ พลิกกระดาษกลับหน้า - หลัง ก็ได้ ข้อสำคัญต้องจับกระดาษให้แน่นอย่าให้กระดาษเคลื่อนที่ออกจากกัน
๔. ในการตัดตลอดลายที่ชายพวงมโหตรสามารถตัดก่อนหรือหลังจากที่ตัดชั้นบันได แล้วแต่ความเหมาะสม ไม่ตัดก็ได้
๕. ในการนำกระดาษที่ตัดพวงมโหตรแล้วมาร้อยใส่รวมกัน ต้องทำการกลับด้านของกระดาษก่อนร้อยใส่รวมกัน
๖. ในการร้อยกระดาษสีพวงมโหตร ให้ร้อยสีเข้มอยู่ด้านใน ร้อยสีอ่อนอยู่ด้านนอก

การพัฒนารูปแบบของพวงมโหตร

การต่อยอดภูมิปัญญาจากรูปแบบเดิมเพื่อให้งานด้านการตัดพวงมโหตรคงอยู่ต่อไปในอนาคต จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบที่แตกต่างและหลากหลายออก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคมรังแตน

เป็นศิลปะการตัดกระดาษที่ได้พัฒนากระบวนการตัดพวงมโหตรมาสู่โคมรังแตน วิธีการพับ และการตัดเช่นเดียวกับการตัดพวงมโหตรแต่จะขึ้นรูปจากการใช้กระดาษที่ตัดเป็นวงกลม หลังจากตัดแล้วจะนำมาประกบกันตรงฐานของวงกลม เมื่อร้อยเชือกใส่ที่ยอดของกระดาษ เมื่อนำไปแขวนจะมีรูปร่างและลักษณะคล้ายรังของตัวแตน

มีวัสดุและอุปกรณ์ดังนี้

- กระดาษว่าวหรือกระดาษโปสเตอร์สีตามต้องการ
- วงเวียนหรือภาชนะทรงกลม ใช้ในการวาดวงกลมลงบนกระดาษ
- กรรไกร / ดินสอ / เชือกว่าว / โคมระฆังพลาสติก / โคมญี่ปุ่น / กาว
- กระดาษแข็งตัดวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร (หรือตามขนาดของโคมรังแตนที่

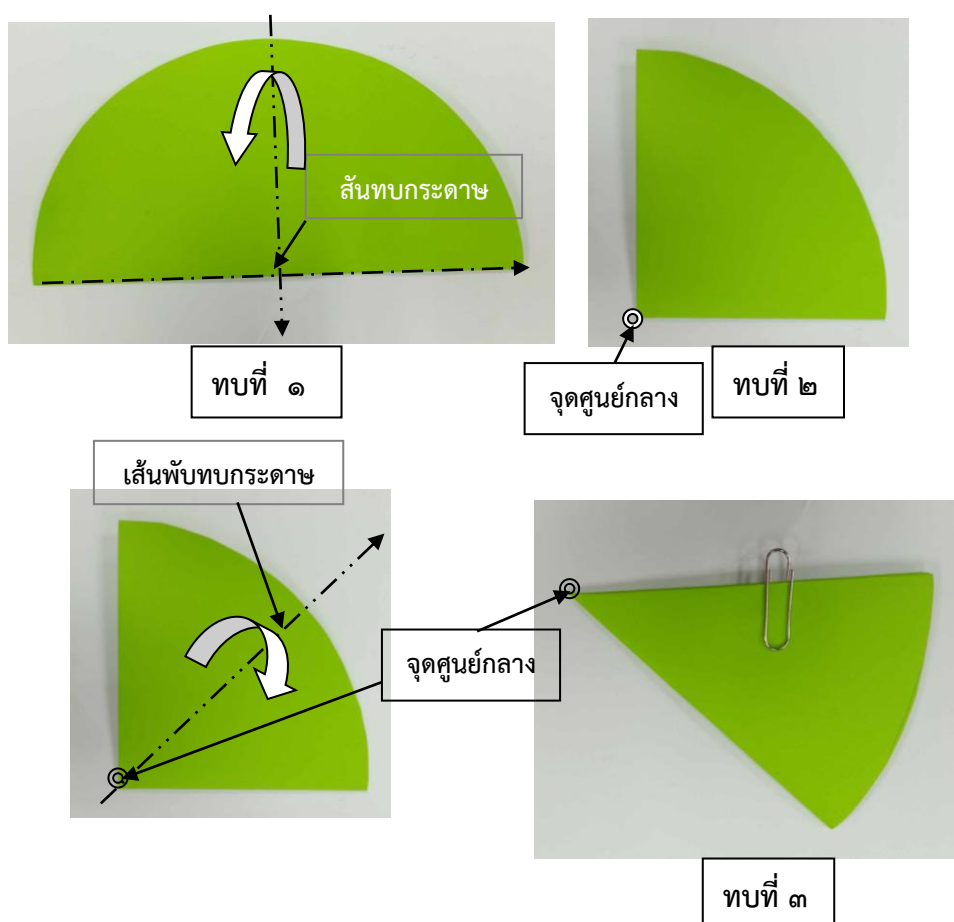
ตัด)

วิธีการตัด

๑. ตัดกระดาษว่าวหรือกระดาษโปรเตอร์เป็นวงกลม จำนวน ๒ แผ่น (อาจจะเป็นสีเดียวกันหรือคนละสี) ขนาดตามต้องการ

๒. นำกระดาษมาพับครึ่งวงกลม (ทบที่ ๑) กดทับให้เรียบ จะได้กระดาษเป็นรูปครึ่งวงกลม จากนั้นพับทบครึ่งอีกครั้ง (ทบที่ ๒) จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก และพับทบอีกครั้ง (ทบที่ ๓) จะได้กระดาษเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมแหลม ทำทั้ง ๒ แผ่น

๓. ใช้ดินสอร่างเส้นโค้งตามรูปแบบของกระดาษลงบนกระดาษที่พับไว้ เว้นส่วนริมกระดาษของแต่ละเส้นไว้ประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร (เส้นเว้นเส้น) ประมาณ ๔ - ๖ แถบ (จำนวนแถบที่ตัดแล้วแต่ขนาดของกระดาษวงกลมที่ตัด)

๔. ใช้กรรไกรตัดตามเส้นที่ร่างไว้ เหลือปลายมุมแหลมไว้ประมาณ ๑ – ๒ เซนติเมตร ตัดทั้ง ๒ แผ่น

๕. เมื่อตัดเรียบร้อยแล้วให้กางกระดาษตามรอยพับออกเป็นวงกลมตามเดิม ทั้ง ๒ แผ่น

๖. นำไหมญี่ปุ่นมาตัดและผูกกึ่งกลางด้วยเชือกขาว (เชือกขาวตัดยาวประมาณ ๖ นิ้ว) นำไปร้อยใส่ดอกกุหลาบ หรือระฆังพลาสติก จากนั้นนำไปร้อยใส่จุดกึ่งกลางของกระดาษที่ตัดแล้ว สีอะไรก็ได้ ๑ แผ่น

๗. นำกระดาษแข็งที่ตัดเป็นแผ่นวงกลมแล้วมาร้อยเชือกขาวใส่ตรงจุดศูนย์กลาง จากนั้นนำไปร้อยใส่ตรงจุดศูนย์กลางของกระดาษสีที่ตัดแล้วอีกแผ่น

๘. นำกาวทาแต้มที่รอยพับของกระดาษสีตรงฐานวงกลม ทุกแนวมี ๘ แนว (ไม่ต้องแต้มกาวมากเกินไปจะทำให้กระดาษขาด) เมื่อแต้มครบ ให้นำกระดาษสีอีกแผ่นให้ใช้ฐานวงกลมมาประกบกัน แต่ให้รอยพับสลับแนวกัน พักให้กาวแห้ง

โคมรังแตน

ข้อเสนอแนะ

๑. สามารถใช้กระดาษชนิดอื่น ๆ ทำได้ กระดาษที่นำมาตัด ต้องดูลักษณะที่ไม่แข็งมากเกินไป เพราะมีผลต่อการทึงตัวของกระดาษ
๒. สามารถทำชุดเล็กเสริมเข้าไปในโคมรังแตนได้ หรือ จะร้อยพู่เชือกหรือกระดาษเข้าไปข้างในได้
๓. ถ้าทำพวงใหญ่ ให้ตัดวงกลมใหญ่ และแนวที่ตัดให้เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๔. ในการแกะกลบนกระด่าว่าว อย่าใช้กาวมากเพราะจะทำให้กระด่าเปื่อยและขาดได้
๕. สามารถทำต่อกันเป็นแนวยาวได้
๖. ของประดับตกแต่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

หัวใจกระด่า...หรรษา

“การรักษาวัฒนธรรมและประเพณี คือ การรักษาชาติ” พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ภูมิปัญญาไทย คืองานด้านวัฒนธรรมและประเพณีความเป็นอยู่รวมถึงปัจจัย ๔ ของคนไทย ภูมิปัญญาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม

ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มีปรัชญา ด้านการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสาน สร้างสรรค์ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีพันธกิจที่ ๒ ว่าด้วยการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม สร้างสรรค์และบริการชุมชนในงานด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น นักวิชาการศึกษา จึงได้สร้างสรรค์งานประดิษฐ์ ที่มีชื่อว่า “หัวใจกระด่า..หรรษา” ขึ้น โดยใช้หลักในการติดกระด่าแบบแนวเว้นแนว ตามรอยที่พับกระด่า ลักษณะคล้ายการตัดกระด่าพวงมโหตร แต่ในครั้งนี้ จะประยุกต์ใช้กระด่าดอกล่ (กระด่าฉลุลาย) ใช้ลวดเย็บกระด่าแทนการติดกาว ตัดกระด่าเป็นวงกลม หรือ รูปหัวใจ หรือ รูปแบบอื่นตามที่ต้องการได้ จำนวนแผ่นกระด่าขึ้นอยู่กับขนาดที่เราต้องการ

วัสดุอุปกรณ์

๑. กระด่าสี / กระด่าโปสเตอร์ / กระด่าว่าว (กระด่าแก้ว) หรือกระด่าดอกล่ (กระด่าฉลุลาย)
๒. กรรไกร
๓. วงเวียน หรือ ภาชนะทรงกลม
๔. ลวดเย็บกระด่า
๕. ไหมญี่ปุ่น หรือ ไหมพรม
๖. ะฆังพลาสติก
๗. กาว

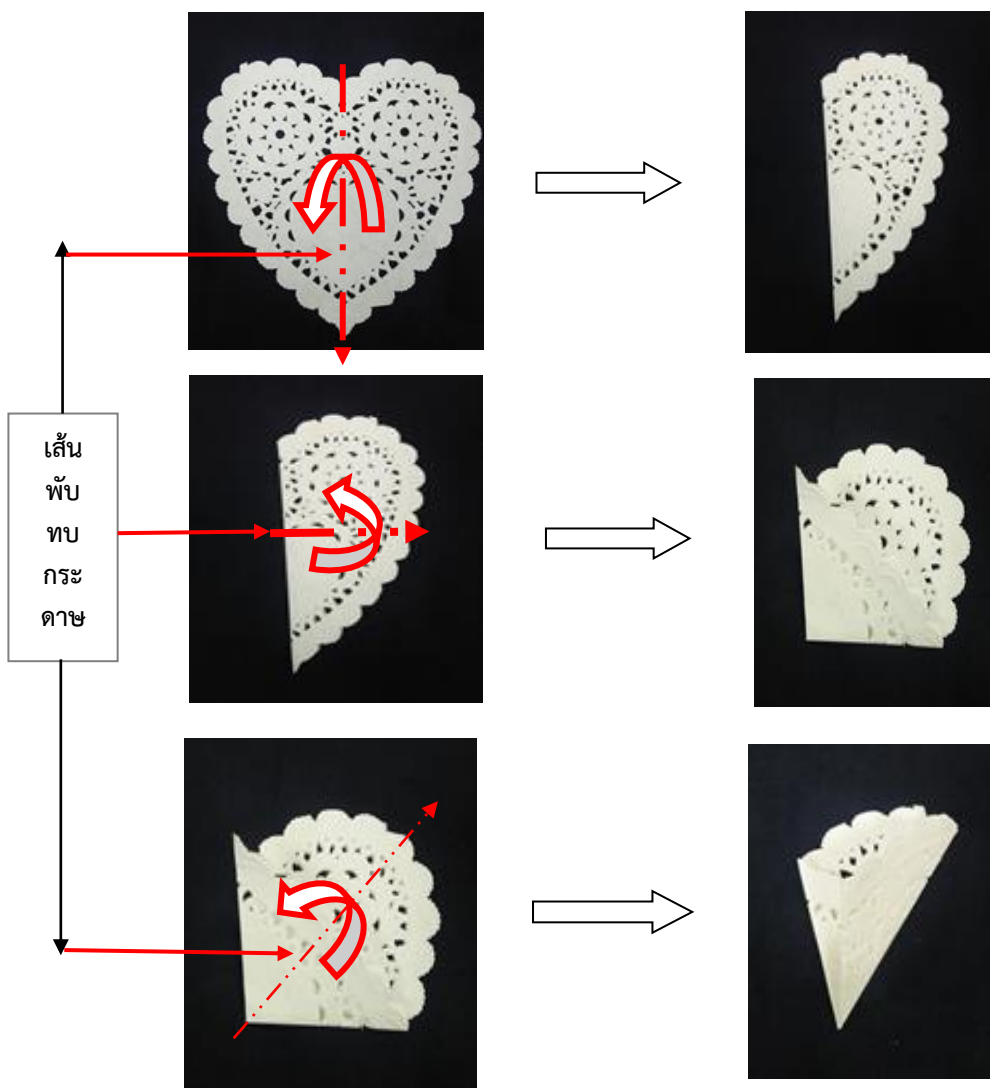

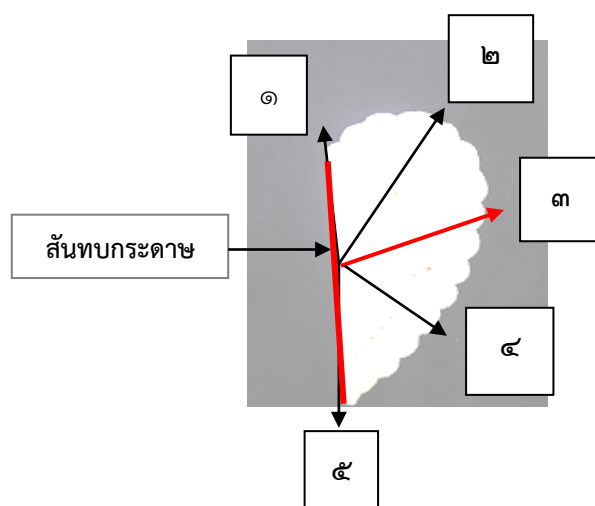
ขั้นตอนวิธีการประดิษฐ์

๑. นำกระดาษมาตัดตามรูปแบบที่เราต้องการ จำนวน ๑๔ - ๑๘ แผ่น ขึ้นอยู่กับความต้องการ

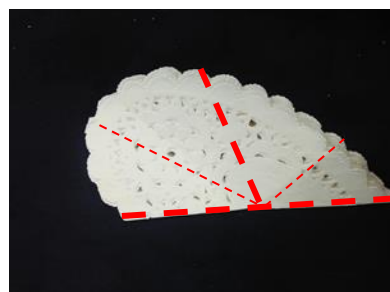
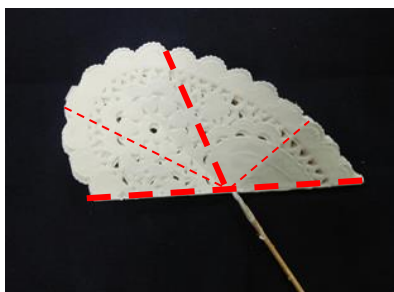

๒. นำกระดาษแต่ละแผ่นมาพับทบครึ่งของรูปแบบกระดาษที่ตัด จำนวน ๓ ครั้ง หรือตามต้องการ (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบที่ตัดกระดาษ)

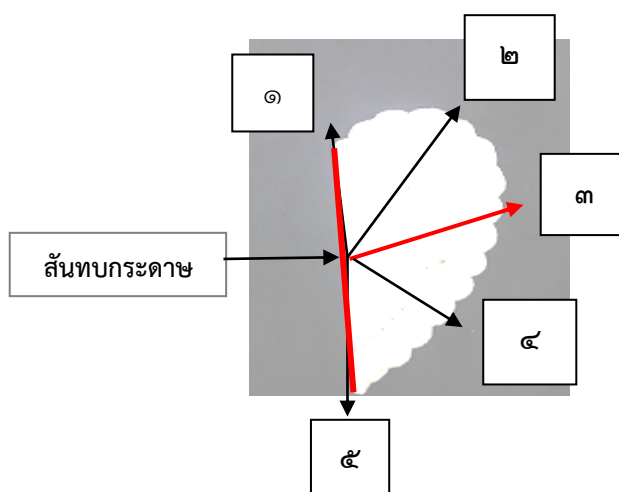

๓. คลายกระดาษแต่ละแผ่นให้เป็นครึ่งวงกลม หรือ ครึ่งส่วนของกระดาษที่ตัด (เท่ากับมีกระดาษ ๒ ชิ้น) จากนั้นใช้กาวยึดเล็กน้อย ทาบลง ๆ บนสันทบด้านบนของกระดาษ (แนวที่ ๑ และ ๕) เปิดกระดาษขึ้นบนนำกาวมาแต้มเล็กน้อยที่ปลายเส้นรอยพับ แนวที่ ๒ และแนวที่ ๔ ประกบกระดาษขึ้นบนลง จากนั้นให้รีดกระดาษออกด้านนอก

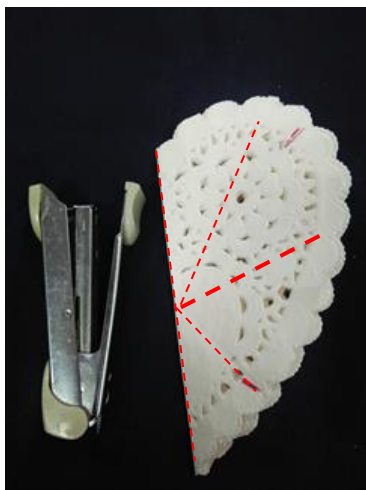
๔. ทากาวลงบนแผ่นที่ ๒ บาง ๆ นำกระดาษแผ่นที่ ๓ มาวางให้สันทบกระดาษเสมอกัน นำกาวมาแต้มเล็กน้อยที่ปลายเส้นรอยพับที่ ๓ จากนั้นให้รีดกระดาษออกด้านนอก เปิดกระดาษขึ้นบนนำกาวมาแต้มเล็กน้อยที่ปลายเส้นรอยพับ แนวที่ ๒ และแนวที่ ๔ ประกบกระดาษขึ้นบนลง จากนั้นให้รีดกระดาษออกด้านนอก

ทำต่อไปจนครบจำนวน พักไว้สักครู่รอให้กาวแห้ง ถ้าทากาวหนาหรือมากเกินไปจะเสียเวลารอนานขึ้นกว่ากาวจะแห้ง

๕. หรือถ้าใช้ลวดเย็บกระดาษให้ทำเหมือนกับการแต้มกาว

๖. นำไหมญี่ปุ่น หรือ ไหมพรหม มาตัดเส้นสั้น ๆ มัดรวมกันให้เป็นพู่ มีสายผูกยาว จากนั้นนำระฆังพลาสติกมาร้อยปิดรอยผูก

๗. นำกาวมาทาแนวกลางของลูกบอลเล็กน้อย จากนั้นให้นำสายห้อยมาวางลงบนแนวกาว กดเล็กน้อยให้ไหมติดกับกระดาษ

พวงมโหตรใส่แก้วน้ำ

**** ใส่แก้วน้ำขนาด ๒๐ ออนซ์ ****

วัสดุ – อุปกรณ์

กระดาษสาญี่ปุ่น หรือ กระดาษสาเกาหลี

กรรไกรซิกแซก

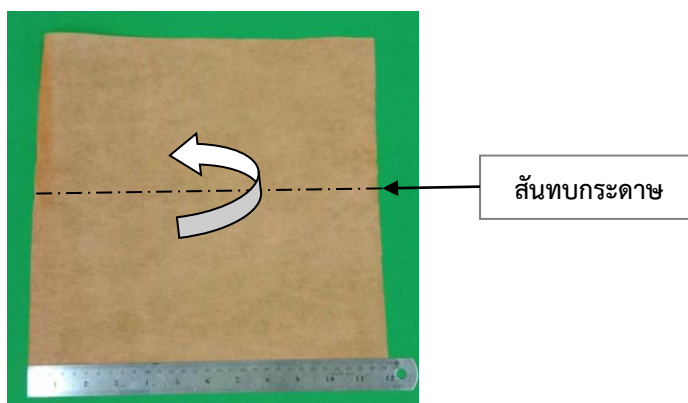
ไม้บรรทัด

ดินสอ

มีดคัตเตอร์

วิธีทำ

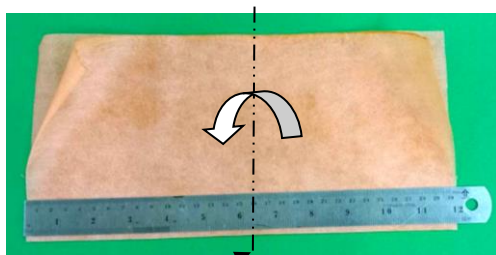
๑. ตัดกระดาษสาญี่ปุ่นสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด ๓๐ * ๓๐ เซนติเมตร

๒. พับกระดาษสาตามแนวขวาง (ทบที่ ๑) จะได้กระดาษรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

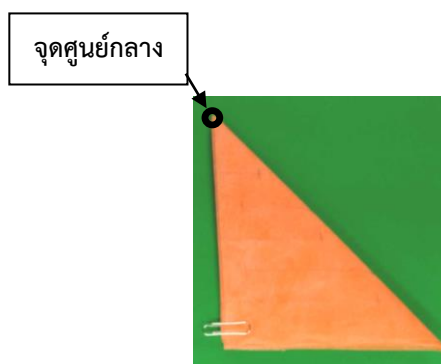
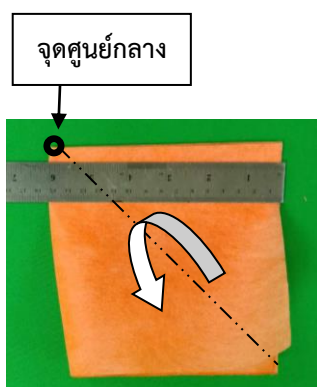

๓. พับกระดาษสาตามแนวขวางจากสี่เหลี่ยมผืนผ้า (ทบที่ ๒) จะได้กระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

สันทกระดาศ

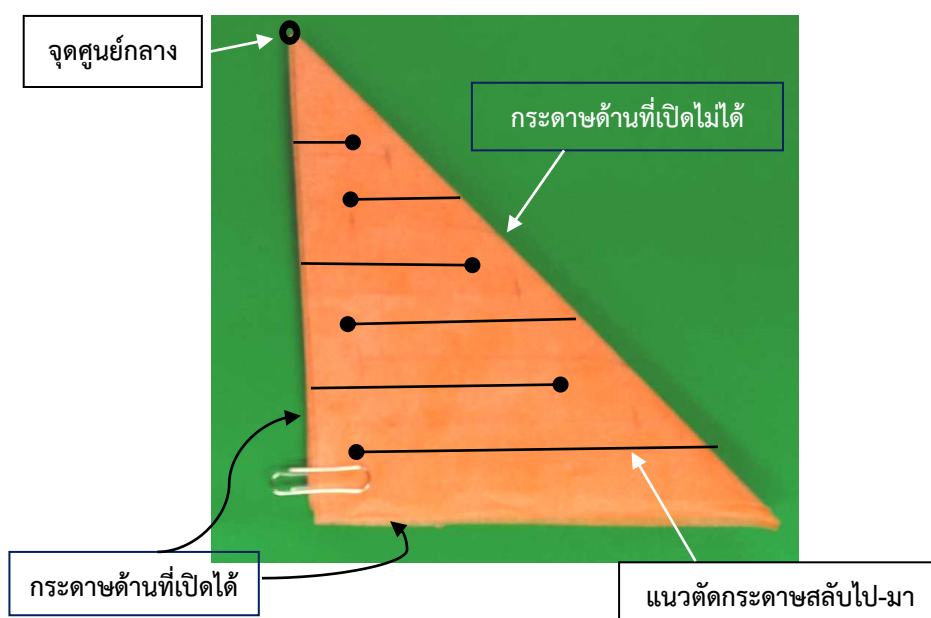
๔. พับทกระดาศสี่เหลี่ยมจัตุรัสตามแนวทแยงมุม (ทบที่ ๓)

๕. นำดินสอมาขีดเส้นเพื่อเป็นแนวทางในการตัดกระดาศ (ไม่ขีดก็ได้) ให้วัดจากฐานสามเหลี่ยมด้านที่สามารถเปิดได้ขึ้นไป ๓ เซนติเมตร ขีดเส้นตรงไปถึงฝั่งแนวกระดาศที่เป็นสันท เว้นระยะจากแนวสันทประมาณ ๑.๕ - ๒ เซนติเมตร (เป็นแนวตัดกระดาศที่ ๑)

๖. วัดระยะห่างจากเส้นที่ ๑ ขึ้นไป ๒ เซนติเมตร ขีดเส้นตรงจากแนวสันท กระดาศไปหาฝั่งตรงข้าม เว้นระยะห่างจากแนวกระดาศเปิดได้ประมาณ ๑.๕ - ๒ เซนติเมตร (เป็นแนวตัดกระดาศที่ ๒)

๗. ขีดเส้นเป็นแนวสลับซ้าย - ขวา ระยะห่างเหมือนข้อที่ ๖

๘. ใช้กรรไกรส่วนโคนตัดกระดาษตามเส้นแนวที่ขีดไว้ สลับซ้าย - ขวา

๙. ปิดกระดาษตามรอยที่พับเพื่อคืนกระดาษเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส

๑๐. หนูหัว คือ ขายกระดาษ จุดศูนย์กลาง คือจุดรอกันแก้ว

พวงมโหตรใส่แก้วน้ำขนาด ๒๐ ออนซ์

สร้างสรรค์งานโดยนายณัฐพนธ์ ลิงหัยศ นักวิชาการศึกษา ศูนย์ศิลปะ
วัฒนธรรมและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

การเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ (สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕ : ๑๓) ได้ กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้อุสสอนจะต้องมี การปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดความรู้ ผู้ชี้แนะหรือการสอนที่ครูเป็น ศูนย์กลาง ไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และสามารถสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามแต่ศักยภาพของผู้เรียน ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้อุสมีหลายรูปแบบ ซึ่งการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ได้รับความสนใจและได้รับการยอมรับในแวดวง การศึกษาว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ เข้า

ด้วยกัน ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันของบุคคล ทั้งการทำงานหรือเมื่อยามต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลจำเป็นต้องใช้ความรู้ใน หลากหลายวิชา ไม่ได้ใช้เพียงแค่วิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการใช้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม ดังนั้นการ จัดการเรียนรู้อยู่ในปัจจุบันจึงต้องเป็นแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการ สร้างงานและการดำเนินชีวิตได้

การปฏิบัติงานการตัดลูกยอดพวงมโหตรเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการณีสอดคล้องกับ ๕ วิชาหลัก คือ

๑. วิชาศิลปศึกษา ว่าด้วยเรื่อง สี การปฏิบัติงานเรื่องลูกยอดพวงมโหตรใช้กระดาษว่าวเป็นวัสดุหลักซึ่งมีหลายสีด้วยกัน จะแบ่งกระดาษว่าวออกเป็นโทนสีร้อนและโทนสีเย็น

๒. วิชาวิทยาศาสตร์ ว่าด้วยเรื่อง สายตาและการมองเห็น ในการปฏิบัติงานการตัดพวงมโหตร หลังจากตัดกระดาษเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำกระดาษว่าวเหล่านั้นมาร้อยเป็นพวง ต้องร้อยสีที่เข้มสุดก่อนอยู่ด้านใน สีที่อ่อนกว่าอยู่ด้านนอก เพราะสายตาสามารถมองผ่านสีที่อ่อนไปหาสีที่เข้มกว่าได้ดีกว่า และในการตัดกระดาษจะใช้โคนกรรไกรเพราะส่วนของโคนกรรไกรอยู่ใกล้สายตาผู้ตัดมากที่สุดสามารถกำหนดระยะทางได้แม่นยำกว่าการใช้ปลายกรรไกร

๓. วิชาสังคมศึกษา ว่าด้วยความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่คณะ และ เรื่องสติ สมาธิ ในการปฏิบัติงานการทำลูกยอดพวงมโหตรและการตัดพวงมโหตรต้องใช้ความสามัคคีในหมู่คณะ ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันในการตัดกระดาษให้กลม การพับกระดาษให้เกิดมุมและเกิดแนว หรือ เส้น (เป็นการกำหนดแนวทางในการตัดม้วน) การตัดม้วนสำหรับติดลูกยอด การร้อยลูกยอดและการร้อยพวงมโหตร

๔. วิชาคณิตศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องของมุมและรูปทรงเรขาคณิต ในการพับกระดาษสำหรับทำลูกยอดพวงมโหตรและการพับกระดาษสำหรับตัดพวงมโหตรจะพูดถึงเรื่องของรูปทรงเรขาคณิตและมุม มากที่สุด ตัวอย่าง พับกระดาษครึ่งวงกลม พับกระดาษตามแนวทแยงมุมเกิดเป็นสามเหลี่ยมมุมฉาก สามเหลี่ยมหน้าจั่ว เป็นต้น

๕. วิชาศิลปะประดิษฐ์ ว่าด้วยเรื่องการร้อย พวงมโหตรจัดเป็นเครื่องแขวนกระดาษ หรือ พวงระย้าตามศัพท์ทางศิลปะประดิษฐ์

ปัญหา และ อุปสรรคในการปฏิบัติงาน

หลังจากการลงมือปฏิบัติงานการทำลูกยอดพวงมโหตร และ พวงมโหตร รวมทั้งงานที่พัฒนาจากรูปของพวงมโหตร ทำให้พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๑. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรตัดกระดาษว่าวไม่กลม
๒. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรพับกระดาษวงกลมเกิดหลายรอย (หลายแนว)
๓. ในการทำลูกยอดพวงมโหตร กาง หรือ คลี่กระดาษขยายออกแล้วลูกยอดไม่สวย
๔. ในการทำลูกยอดพวงมโหตร กางกระดาษหรือคลี่กระดาษไม่เป็นร่างแห
๕. ในการทำลูกยอดพวงมโหตร หลังจากทำเสร็จแล้วกางกระดาษหรือคลี่กระดาษแล้วลูกยอดเบี้ยว
๖. ในการทำพวงมโหตรพับกระดาษไม่เกิดเป็นมุมแหลม หรือ มุมจอมแห
๗. ในการตัดพวงมโหตรใช้ปลายกรรไกร กระดาษขาดออกจากกันเป็น ๒ ท่อน

๘. ในการตัดพวงมโหตรเหลือพื้นที่ในการตัดและแถบที่ตัดมากเกินไป
๙. ในการทำพวงมโหตรพวงแขวนไม่ขยายตัว
๑๐. ลมและความชื้น

การแก้ไขปัญหาในการลงมือปฏิบัติงาน

๑. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรต้องตัดกระดาดขาวให้กลม ถ้าตัดกระดาดเกินหรือขาดไปเพียงเล็กน้อยจะเป็นปัญหาในการพับกระดาดและการติดกาว
๒. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรต้องพับกระดาดวงกลมให้เกิดรอยเพียงรอยเดียวจะได้ไม่เป็นปัญหาในการนับแนวเพื่อแต้มกาว
๓. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรต้องแต้มกาวลงไปตามแนวหรือรอยที่พับกระดาด ถ้าแต้มกาวลงไปเป็นก่อนเวลาที่รีดกระดาดจะทำให้กาวขยายตัวออกด้านข้าง เวลาจับกาวกระดาด หรือ คลี่กระดาดขยายออกจะทำให้ลูกยอดไม่สวย
๔. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรต้องระมัดระวังในเรื่องการแต้มกาว เพราะถ้าเราใช้ปริมาณกาวมากเกินไปกระดาดขาวที่บางจะดูดซึมกาวผ่านชั้นกระดาดลงไปข้างล่าง จะเกิดปัญหาในการเปิดหรือกางกระดาดไม่เป็นร่างแห
๕. ในการทำลูกยอดพวงมโหตรถ้าแต้มกาวผิดแนวจะทำให้ลูกยอดเราไม่สามารถกางหรือคลี่ออกเป็นลูกได้ ลูกยอดจะเบี้ยว ขณะที่ทำต้องคอยตรวจสอบการแต้มกาวและแนวในการแต้มกาวอยู่เสมอ
๖. ในการทำพวงมโหตรต้องพับกระดาดให้เกิดมุมแหลม หรือ มุมจอมแห ไว้สำหรับเจาะรูแขวนได้ ถ้าพับกระดาดผิดทางหลังจากตัดกระดาดแล้วจะไม่ได้พวงมโหตร กระดาดจะขาดเป็นช่อง
๗. ในการตัดพวงมโหตรให้ใช้โคนกรรไกรตัด ด้วยการค่อย ๆ ตัดทีละน้อยจนกว่าจะถึงอีกด้าน สายตาจะได้มองเห็นในส่วนที่ตัด ถ้าใช้ปลายกรรไกรบางครั้งกระดาดจะผิดจะทำให้กระดาดขาดออกจากกันเป็น ๒ ท่อน
๘. ในการตัดพวงมโหตรให้เหลือพื้นที่ในการตัดถึงอีกด้านให้น้อย ประมาณ ๐.๓ - ๐.๕ เซนติเมตร และแถบที่ตัดไม่ควรมากเกินกว่า ๑ เซนติเมตร ถ้าใช้กระดาดพวงมโหตรที่ใหญ่ขึ้นพื้นที่ในการตัดถึงอีกด้านให้มากขึ้น และ แถบที่ตัดให้กว้างขึ้นตามความเหมาะสม
 - ในการตัดแนวกระดาดสลับซ้าย - ขวา มีความกว้างเกินไปจะทำให้พวงมโหตรไม่ยึดตัว (อ้วน) แต่ถ้าตัดแนวกระดาดสลับซ้าย - ขวา มีความถี่มากเกินไปจะทำให้พวงมโหตรยึดตัวมากเกินไป (ยาน) และในการเปิดกระดาดเพื่อคืนรูปทรงสีเหลี่ยมจะยากขึ้น
๙. ในการทำพวงมโหตรเมื่อกางกระดาดออกแล้วให้พลิกกระดาดกลับข้างก่อนทำการร้อยกระดาดให้เป็นพวงแขวน
๑๐. ในการทำลูกยอดและพวงมโหตรควรหาที่อับลม หรือให้โดนลมน้อยที่สุด และไม่ควรให้มือ แขนผู้ปฏิบัติงานมีความชื้นของเหงื่อ ไอน้ำ หรือ หยดน้ำ เพราะกระดาดขาวสามารถดูดซับความชื้นได้ดี มีผลต่อรูปทรงของกระดาด

การนำองค์ความรู้ส่งเสริมภูมิปัญญามาต่อยอด

การถ่ายทอดภูมิปัญญาจากเจ้าขององค์ความรู้ไปสู่บุคคลที่รับการถ่ายทอด ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเทคนิค ขั้นตอน วิธีการของการทำงานหรือการแก้ปัญหา แต่ในความเป็นจริงแล้ว ภูมิปัญญายังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เป็นองค์รวมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มั่นคง ยั่งยืนได้ แต่ผู้รับการถ่ายทอดมักจะมุ่งไปรับเทคนิควิธีการมากกว่า

ทางศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ มีพันธกิจในการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสาน ทำนุบำรุง เผยแพร่และสร้างสรรค์งานศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกความภาคภูมิใจในศิลปะ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และของชาติให้กับนักเรียนและชุมชน ได้นำกิจกรรมการตัดพวงมโหตรมาอบรมให้กับนักศึกษา สาขาวิชาพัฒนาสังคม นักศึกษาสาขาวิชาทัศนศิลป์และมีเดียอาร์ต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ นักเรียนโรงเรียนวัดบางกระเจ็ด อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจ ณ วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ (วัดเมือง) จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น เพื่อเป็นการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมกับการเรียนการสอน การพัฒนาเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและการบริการวิชาการให้แก่ชุมชนเกิดการสืบสาน อนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมนำไปใช้ในประเพณีท้องถิ่นของชุมชน

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร อบรมเชิงปฏิบัติการการประดิษฐ์พวงมโหตร เพื่อบูรณาการ
กับรายวิชาพุทธธรรมและธรรมวิทยา เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
ณ ศูนย์วิชาการท้องถิ่น มรภ.ราชนครินทร์ บางคล้า

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ฯ
ณ โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร ค่ายศิลปะ พัฒนาสุนทรียภาพ
ณ โรงเรียนวัดบางกระเจ็ด อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตรให้กับประชาชนผู้สนใจทั่วไป
ณ วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง) ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๗

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร ให้กับนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร ในงานเปิดโลกกิจกรรมของนักศึกษาภาคปกติ
ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ภาพกิจกรรมการตัดพวงมโหตร งานเทศกาลสายน้ำแห่งวัฒนธรรม
ณ ลานกิจกรรมริมแม่น้ำโรงพยาบาลพุทธโสธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

